

BIJENTEELT

*Ik zou zo graag
op 5 december*

Het Grote Bijenboek door R. P. Groenveld	f 13,90
v. d. Belt: Bijenteelt. Een boekje voor zelfstudie en voor gebruik bij cursussen	„ 2,25
v. d. Belt: De Dierenvriend (Bijen). Een boekje voor jongens en meisjes over bijen	„ 1,90
Cancrinus: Bijenteelt, een boekje speciaal voor imkers in de zandstreken	„ 1,75
Van Gool: Bijenhouden met succes, tweede druk. Behandelt in theoretische en praktische lessen de bijenteelt speciaal volgens de bekende Aalster Bedrijfsmethode (methode Evers), voor cursussen en zelfstudie	„ 3,90
Maeterlinck: Het leven der bijen.	
Beroemde dichterdijk-wijsgerige beschouwingen over bijen	„ 4,50
Planting: Bijenteelt. Een praktische handleiding door het Hoofd van de Lagere Tuinbouwschool te Paterswolde, voor cursussen en zelfstudie	„ 1,25
De Roever: Bijen en bijen houden, een boek voor leek en vakman	„ 16,50
Siebering: Hoofdzaken der bijenteelt.	
Een korte handleiding ten gebruike bij cursussen	„ 0,95
Wigersma: Koninginneteelt. Een boekje uit de praktijk en voor de praktijk	„ 1,50
Crompton: Een korf vol bijen. Levendig en onderhoudend boek over bijen	„ 7,90
Postma-Scheepmaker: Levend Landschap deel III	„ 3,90

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS

WAGENINGEN

TEL. 0 8370-2863

GIRO 823276

Prima geslaagde 53e Honing-, Was- en Bijenmarkt te Eerbeek op zaterdag 23 september

Toen we in Eerbeek begin augustus een aanvang maakten met de voorbereidingen van de 53e markt, zaten we met de vraag: „Zou er dit jaar wel honing komen?” Voorjaars- en zomerhoning was er maar zeer matig geoogst en de bijenvolken die inmiddels op de heide stonden, moesten bijgevoerd worden om ze van een gewisse hongerdood te redden. Gelukkig hebben we ons zorgen gemaakt voor niets, want de aanvoer heeft de verwachting verre overtroffen. Tijdens de opening van de markt, om 11 uur 's morgens, kon de voorzitter, de heer Boesveld, de talrijke aanwezigen bij zijn welkomstwoord mededelen dat er een grote aanvoer was van vooral heideraathoning en heidehoning in flacons. Hij bracht dank aan de juryleden die reeds een paar uur in de weer geweest waren met de beoordeling van de talrijke inzendingen. Aan de fam. van Zadelhoff werd dank gebracht voor het beschikbaar stellen van het terrein en het verkooplokaal. Na het voorlezen van de namen der prijswinnaars werden de deuren van de zoete inval geopend en kon de markt een aanvang nemen.

Aanvoer. Door 24 inzenders werd aangevoerd: 2000 pond raathoning (merendeels heideraathoning) 1365 flacons honing (ook voor het overgrote deel heidehoning). De aanvoer van bijenvolken viel ook niet tegen, nl. 12 kastvolken en 15 korfvolken.

De jury, bestaande uit de heren van Aanholt uit Brummen, van Aarst uit Wageningen, Maagendans uit Arnhem, Pannekoek uit Hoenderlo en Verhoeven uit Beekbergen is een paar uur druk in de weer geweest met het aanwijzen van de prijswinnaars gezien de grote inzending van mooie honing. Zij was dan ook, een enkele uitzondering daargelaten, zeer goed te spreken over het ingezondene.

Handel en prijzen. Vanaf de opening was er weer grote vraag naar goede heideraathoning. Ook voor heidehoning in flacons was goede belangstelling. Voor de 1e soort prima blanke verzegelde heideraathoning werd f 3,50 per pond betaald, terwijl voor minder goede of onverzegelde stukken raathoning (nieuw werk) f 2,75 - f 3 per pond werd gemaakt. De heidehoning in flacons ging voor f 2,25 tot f 2,50 vlot van de hand.

Voor zomerhoning in flacons was de belangstelling minder groot. De prijzen varieerden van f 1,50 - f 1,75. De vraag naar bijenvolken was dit jaar bijzonder groot en menige kast en korf verwisselde van eigenaar voor prijzen van f 12,50 - f 50.

Bezoek. Mede door het prachtige weer en de vrije zaterdag van velen, was het zowel bij de opening als na de middag zeer druk. De Eerbeekse muziekvereniging „De Eendracht”, verzorgde van half drie tot vijf uur een populair concert en heeft er veel toe bijgedragen dat er als van ouds een prettige en feestelijke stemming heerste. Er is zeer veel honing verkocht tegen goede prijzen. De meeste inzenders kwamen in de loop van de middag los en konden zeer tevreden huiswaarts keren. Het bestuur van de Afd. Eerbeek wil graag haar dank betuigen aan allen die aan het welslagen van de 53e markt hebben medegewerkt.

A. H. Verbeek, secr.

Hier volgen de namen der prijswinnaars:

A. Grootste inzending van raathoning van prima kwaliteit: 1e prijs J. Lentink uit Dieren; 2e pr. K. Kussendrager uit Gorredijk.

B. Grootste inzending van honing van prima kwaliteit in flacons: 1e pr. H. Brulleman uit Breukelen; 2e pr. K. Kussendrager uit Gorredijk.

C. Voor de prachtigste heideraathoning in raampjes: 1e pr. Homans uit Heerenveen; 2e pr. Jacobs uit Arnhem.

D. Voor de prachtigste heideraathoning uit korven: 1e pr. Niet toegekend; 2e pr. H. Boesveld uit Eerbeek.

E. Voor de prachtigste bloemenraathoning in ramen:

1e pr. Wed. Bielleman uit Tonden; 2e pr. H. Brulleman uit Breukelen.

F. Voor de zuiverste heidehoning in flacons: 1e pr. G. J. Hissink uit Hengelo Gld.; 2e pr. K. Kussendrager uit Gorredijk.

G. Voor de zuiverste bloemenhoning in flacons: 1e pr. A. H. Verbeek uit Eerbeek; 2e pr. H. Brulleman uit Breukelen en Wed. Bielleman uit Tonden.

H. Voor aanvoer van de meeste bijenvolken: 1e en 2e pr. samen te delen door K. Kussendrager, Gorredijk en J. Verhoeven uit Beekbergen, evengrote aanvoer.

I. Voor mooiste en beste korfvolk als opzetter: 1e pr. A. van Reen uit Eerbeek; 2e pr. L. v. Oorspronk uit Loenen (Vel.)

J. Voor het mooiste en beste kastvolk: Hier zijn twee eerste prijzen gevallen en wel als volgt: 1e pr. K. Kussendrager uit Gorredijk; 1e pr. G. J. Wolters uit Eerbeek; 2e pr. K. Kussendrager uit Gorredijk.

K. Voor de best gesorteerde inzending imkersgereedschappen: 1e prijs Bijenhuis uit Wageningen; 2e pr. werd niet toegekend.

KOMKOMMERCOMMISSIE

De voorzitter der Komkommercommissie, de heer J. J. Wagner heeft om gezondheidsredenen zijn functie moeten neerleggen. Wij betreuren het zeer dat de heer Wagner dit besluit, na een verblijf van 7 weken in een ziekenhuis, heeft moeten nemen. Wij wensen hem van ganzer harte een voorspoedig en algeheel herstel toe en brengen hem gaarne dank voor het vele en belangrijke werk, dat hij in genoemde commissie heeft verricht.

VERKIEZING HOOFDBESTUUR

De heren W. Assink te Enschede, H. G. Maagendans te Arnhem, C. Pater Jzn. te Bunnik en P. Klapwijk te Rotterdam zijn door het Dagelijks Bestuur bij enkele kandidaatstelling als lid van het hoofdbestuur herkozen verklaard. In de groepen Overijsel Oost, Veluwe, Utrecht en Zuidholland zal dit jaar derhalve geen stemming behoeven plaats te vinden.

GROENTJE IN IETS KLEINER FORMAAT

Met ingang van het januari-nummer zal ons Groentje worden gedrukt op een pers, die méér doet in minder tijd, doch die papier verwerkt van iets kleiner formaat. Het verschil bedraagt slechts een paar cm, maar het zal u toch direct opvallen. Wij ontkomen door deze maatregel aan een prijsverhoging, terwijl de inhoud per jaargang niet van die van het oude formaat zal verschillen.

Wenken voor november

1. Aan de bijen is niet veel te doen deze maand. Maar het is nu de tijd om al die karweitjes op te knappen, waar we in de zomer te weinig tijd voor hebben gehad. Kijkt u verder eens naar de raten, die u opgeborgen hebt? Is al uw leeg materiaal schoon, geveerd, gebeitst? Hebt u de scharnieren van de vliegplanken een druppeltje olie gegeven? Sluiten de vliegplanken goed? Hebt u uw wasafval al naar het Bijenhuis gestuurd? Er zijn twee redenen om dat nu te doen. In de eerste plaats: als de wasmot er flink in huisgehouden heeft, is het vrijwel waardeloos. In de tweede plaats: voor de economische werkverdeling van uw handelsinstelling komt het beter uit. Hebt u al een verlanglijstje gemaakt voor Sinterklaas? Hij zal zijn boek, kap of beroker tijdig moeten bestellen!
2. Er zijn dit jaar niet minder dan 502 bevruchtungskastjes naar het eiland Schiermonnikoog gezonden. Doet u volgend jaar ook mee? Zorg dan, dat u de theorie grondig onder de knie hebt. De winter is daarvoor de beste tijd. Maak de bevruchtungskastjes klaar. Praat er eens met de collega's in uw afdeling over. Of vraag eens een spreker, die de leden van uw afdeling alles duidelijk uit kan leggen. Er is zelfs een film over!
3. Als er in uw buurt nog geen cursus op stapel staat, help dan mee om de benodigde 14 deelnemers bij elkaar te krijgen. Zo nodig samen met de buur-afdelingen. Per lesuur kost een cursus de deelnemers nog geen dubbeltje. Spreekt u er in uw afdeling over?
4. In vele plaatsen werden dit jaar bijtentoonstellingen gehouden. Kan uw afdeling dit ook niet eens doen, b.v. in samenwerking met volkstuinders, bloemenliefhebbers, fruitteilers of met andere vrijetijdsbesteders? Maak nu reeds de plannen daarvoor! Het Bijenhuis biedt u graag de helpende hand!
5. U hebt zeker wel vrienden of kennissen, voor wie de besteding van de vrije tijd een probleem is. Geeft u ze een duwtje in de richting van de bijen? Gedeelde vreugd is dubbele vreugd!
6. Voelt u zich al goed thuis in de bijen? Dan kunt u zich nu reeds opgeven voor deelname aan het examen Praktisch Imker van volgend jaar. Het examengeld bedraagt f 10,—. Het diploma is gratis. De bezitters van het diploma kunnen in aanmerking worden gebracht voor het leiden van een cursus voor beginners.
7. Op de prachtige dagen in september vlogen mijn bijen erg druk op de klimop, die hier en daar overvloedig bloeide. Ze hebben veel stuifmeel binnengebracht. U hebt geen schuurtje, muur of tuinhuisje, die u met klimop kunt laten begroeien? Als u een **bloeitop** van klimop steekt, ontwikkelt zich daaruit geen klimmende klimop, maar een klimopstruikje. Fijn voor de bijen als het gaat bloeien. Fijn ook voor de vogels in de winter. U kunt in het voorjaar in een bloempot stekken en de stekjes in de huiskamer verzorgen om ze later in de tuin te planten.
8. De broednesten waren in september véél groter dan in andere jaren. Dat betekent dat we volgend jaar een goede kans hebben op sterke volken voor fruit en koolzaad. Voor de imkers, die hun volken maar mondjesmaat wintervoedsel gaven nu al vast de wenk: houdt volgend voorjaar de voedselpositie goed in het oog. Het zal niet de eerste keer zijn dat er in maart volken van honger sterven. Met de sterke volken die we verwachten is de kans deze keer groter dan normaal dat er voedselgebrek zal optreden. Wie zijn volken iets meer dan genoeg gaf hoeft zich natuurlijk geen zorgen te maken.
9. In het blad van de Staatsmijnen stond een mooi

artikel over het houden van bijen. Als de imkers in het spergebied voor de mijtziekte dat presteren, wat mogen we dan wel verwachten van de imkers in de niet door mijtziekte bedreigde gebieden? Een goed en duidelijk artikel over bijen wordt door de meeste redacties graag geplaatst. Het is ook een mooie gelegenheid om aanmeldingen te krijgen voor een cursus. Hulde aan onze Limburgse vrienden, die, ondanks de moeilijkheden waarmee ze te kampen hebben en de beperkingen, die hen zijn opgelegd, toch nog deze activiteit ontplooiën.

10. De import van bijen en koninginnen, alsmede van gebruikt bijenmateriaal, is bij de wet verboden. Wie het toch doet, loopt kans op een boete van 500 gulden of een jaar hechtenis. Deze beperking is gemaakt om de imkers te beschermen tegen de gevreesde mijtziekte. We weten, dat er nog steeds clandestien geïmporteerd wordt en we doen een dringend beroep op u: doe het niet, het is levensgevaarlijk.
11. Met schrik lezen we in het ANI-blaadje een regelrechte aanmoediging tot import van koninginnen. Motief: buitenlandse koninginnen zijn goedkoper dan de binnenlandse. We doen graag een beroep op onze ANI-vrienden om een woord van ernstige waarschuwing te laten horen. Laten we de verleiding weerstaan om onze bijenteelt ten gronde te richten, ook als het niet veel geld hoeft te kosten om dat te doen.
12. Nieuwe leden, die hun contributie voor 1962 aan de afdelings-penningmeester hebben voldaan, krijgen de drie laatste Groentjes van dit jaar, voor zover de voorraad strekt, gratis. Geven de afdelingsbesturen de adressen even aan het algemeen secretariaat op? Verrekening van quotum kan plaats vinden tegelijk met dat voor de andere leden.
13. De afdelingspenningmeesters zijn druk bezig de contributie voor 1962 te innen. Sommige afdelingen zijn er al mee klaar en ze stuurden hun ledenlijst en quotum reeds in. Hulde! Legt u het geld voor de contributie even klaar voor de penningmeester, opdat hij niet twee keer hoeft te lopen? Willen de verspreide leden, die dat nog niet deden, hun contributie voor 1962 ad. f 7,— even overschrijven op postrekening 846801 van de Vereniging?
14. En nu de laatste wenk in deze serie en die is van administratieve aard.
Leden van een afdeling betalen hun contributie aan de afdelingspenningmeester en niet aan het Bijenhuis, zoals elk jaar nog tientallen leden doen. Dat geeft vertraging en verwarring.
Verspreide leden betalen hun contributie op giro 846801 van de vereniging.
Gironummers: De vereniging heeft twee gironummers. Het ene (846801) is voor de vereniging. Daarop komen dus contributies van verspreide leden, quota van afdelingen, betalingen voor advertenties en speurbijtjes.
Het andere (823276) is van afdeling handel en suiker. Komt uw giro terecht op het verkeerde nummer, dan moet de betrokken afdeling een nieuwe giro schrijven om het bedrag op de goede girorekening over te maken. Dat geeft vertraging en verhoogt de kans op fouten. Bedankt voor de aandacht, die u hieraan wilt schenken.

Naschrift. Aan de lezers, die mij naar aanleiding van de „wenken” schreven mijn hartelijke dank. In het volgende Groentje vindt u het eerste artikel van de heer H. Folmer te Renkum, die voor 1962 mijn taak om u op de hoogte te houden van alles wat er op de bijenstal gebeuren moet, zal overnemen.

FAMETHAAN

Samenvattend overzicht van de in 1955 en 1956 in het Maandschrift verschenen publikaties over

DE FABRIEKMETHODE

van de heer **J. de Haan** te Assen (met diens hartelijke instemming en medewerking),

voorzien van aanhalingen uit en verwijzingen naar die publikaties en naar de serie „Puntjes op de i” uit de jaargang 1954/55, en van vragen, commentaren en opmerkingen door J. v. d. Sluijs te Wieringerwerf.

In het volgende zal de **FABRIEKMETHODE-De HAAN** aangeduid worden met het woord **FAMETHAAN** 1) en als volgt worden behandeld:

- § 1. Wat is Famethaan?
- § 2. Wat zijn de oogmerken?
- § 3. Wat zijn de voordelen?
- § 4. Waarop berust de methode?
- § 5. Waarvan moet worden uitgegaan?
- § 6. Hoe wordt de methode uitgevoerd?
- § 7. Wanneer moeten de opeenvolgende handelingen worden uitgevoerd?
- § 8. Hoe moeten deze worden uitgevoerd?
- § 9. Waarom worden ze aldus uitgevoerd?
- § 10. Waarmee moeten we ze uitvoeren?

1) Dit samenvattend code-woord heeft de bedoeling, waardering voor het „stukkie denkwerk” van de heer De Haan tot uitdrukking te brengen.

- 2) De overwegingen: 1. het samenwonen van 2 volken in 1 kast ter warmte- en dus suikerbesparing (zie jaargang 1956, blz. 194, 3e alinea);
- 2. de mogelijkheid tot het kunnen „af-tappen” van vliegbijen.
- 3) 1956 - 194 - 6e alinea: „deze veger bestaat uit de moer en het kleinste deel broednest en de (na het afvliegen resterende) merendeels jonge bijen”.
- 4) 1956 - 194 - 7e alinea - 1e kolom onderaan.
- 5) 1955 - 199 - 2e kolom, bijna onderaan.

§ 1. STELLING: Famethaan is:

een weloverwogen 2) combinatie van 1. de **Aalster methode**, want er wordt gewoon een (zij het kleine 3)) veger gemaakt, die in een gewone broedkamer wordt gehuisvest in plaats van in een (extra!) 6-raamskastje; met 2. het **Snelgrove-principe**, maar dan onderste-boven 4), want de Famethaan-veger wordt bóven het afgezwermde volk geplaatst op een Snelgrove-bord.

§ 2. De oogmerken van Famethaan 5)

zijn gericht op rationeel imkeren en wel door te zorgen om:

- 1. tijdens de zomer- en najaarsdrachten een 2- à 3-voudig aantal vlieg-bijen in de kast te verkrijgen, teneinde een maximaal honingoverschot te bereiken;
- 2. met minder werk tot betere resultaten te komen.

§ 3. De voordelen van Famethaan

De methode „vraagt geen rompslomp van kleine kastjes en is overigens **geen nieuws onder de zon**, doch alleen maar een variant op de methode van Snelgrove” 6)

„hij voorkomt het **tijdrovende** zoeken, merken en door knippen verminderen van de moer” 7),

„de 1ste zwermbehandeling is zeer eenvoudig en hoeft voor elk te behandelen volk **niet meer dan 5 minuten** te vragen” 8),

Er wordt nl. geen moer opgezocht!

„hij benut de oude moer, de eierlegmachine, tot het uiterste en vraagt weinig drijfvoer; hij bevordert het gebruik van uniforme kasten en voorkomt onnodig werken in de bijen” 9).

§ 4. Uitgangspunten van Famethaan 10)

Deze zijn de door de bijen zelf bepaalde factoren, t.w.:

- a - bijenvolken met jonge moeren vertonen minder zwermvlucht dan die met oude;
- b - zwermvlucht kan worden voorkomen door het vroegtijdig ontnemen van jonge bijen, resp. het omzetten van jonge bijen in vliegbijen;
- c - oude moeren, bij wie de zwermvlucht bedwongen wordt, bezitten een grote legcapaciteit;
- d - de honingopbrengst is afhankelijk van het aantal beschikbare vliegbijen;
- e - het honingoverschot is o.a. afhankelijk van het warmteverlies;
- f - door middel van een gaasraam gescheiden volken kunnen te allen tijde verenigd worden zonder gevaar voor doodbijten.

§ 5. Basis van Famethaan

Deze moet reeds in het voorafgaande najaar gelegd worden, nl. door te zorgen dan volken in 2-tallen ter beschikking te hebben, met het doel, deze 2-tallen te verenigen 11).

11) 1956 - 3 - aanhef: verenigen vóór de inwintering wordt kennelijk gewenst geacht. 1955 - 199 - 2e kolom bovenaan: „het nieuwe bijenjaar vangt aan na het eindigen van de laatste dracht”. Zie ook opm. 22.

12) Onder „bak” wordt in het vervolg een bak van broedkamerformaat verstaan, ook als deze bak als honingkamer dient.
 13) 1956-194-eind 6e alinea: Open rooster t.b.v. de warmte in de hele kast. Vraag: Zou het niet eveneens aanbevelenswaardig zijn, het gaasraam maar tegelijkertijd te sluiten (opdat het beneden-volk zich terstond moereloos zal voelen) tot, stel, 2 dagen vóór de 11e à 12e dag, wanneer het weer geopend dient te worden t.b.v. het verkrijgen van een gemeenschappelijke geur m.h.o. de aanstaande 2de bakwisseling?
 14) 1956-194-2e kolom onder de tekening (zie ook opm. 20).
 16) De oude moer verhuist hierbij weer naar boven. Dit is ook voor latere aftappingen nuttig: ze kan nu maar aan de leg blijven!

17) Zie opm. 11: Vereniging als onder b. geeft de beste resultaten doch om der wille van een sterke inwintering is a. soms nodig of wenselijker.
 18) Die week is benodigd voor het weer vastkitten.
 19) 1956-27-aanhef; 1956-194-5e alinea.
 20) 1956-194-2e kolom onder de tekening (zie ook opm. 14).

21) Zie: vragenserie „De puntjes op de i” uit de jaargang 1955, blz. 9, vraag 30!

22) Zie opm. 11. De heer De Haan is kennelijk voorstander van verenigen vóór het inwinteren, hoewel hij toch ook niet blind is voor het dalen van het aantal volken noch voor het gevaar, dat door voeren de bijen de gelegenheid tot broedaanzet wordt ontnomen: 1956-blz. 3.
 23) 1955-41-3e kolom onderaan; 1956-27-aanhef; 1956-194-1e kolom midden 5e alinea. Dit vereist dus een tocht naar het voorjaarsdrachtterrein, waar de bijen dan staan.

24) 1955-41-3e kolom onderaan; 1956-27-aanhef; 1956-194-1e kolom midden 5e alinea. Dit vereist dus een tocht naar het voorjaarsdrachtterrein, waar de bijen dan staan.
 25) Aangenomen wordt dus, dat de moer met het grootste deel van het broednest in de bovenste broedbak B1 zit, wat in het algemeen ook wel het geval zal zijn. „Mocht na enige dagen blijken, dat de moer zich toch nog in het (nu) beneden-volk bevindt, wissel dan nogmaals. Dit komt echter vrijwel nooit voor (1956-27-eind 3e alinea).
 26) 1956-27-3e alinea: „de 1ste zwermbehandeling is zeer eenvoudig en hoeft voor elk te behandelen volk niet meer dan 5 minuten te kosten”. N.b.: er wordt in het geheel geen moer opgezocht.
 27) Het is wel gewenst, dat de 1ste zwermbehandeling = splitsing plaatsvindt in een periode van enige dagen warm weer, wil het aftappen van vliegbeijen slagen. Zo niet, dan zouden ze zich kunnen heroriënteren op de bovenste nieuwe vliegopening, doordat ze, wegens de koude bijv., niet dadelijk zouden uitvliegen.
 28) 1956-194-3e kolom-4e alinea: „dit aftappen zou vervliegen van de moer kunnen betekenen, maar dit is nimmer gebeurd”.
 29) Zie hier nogmaals de vraag bij opm. 13.
 30) Lijkt zeer nuttig ten bate van een steeds voldoende ruimte aanwezig zijn voor uitbreiding van het broednest.
 31) Dit sluiten is essentieel: de volken moeten terstond volkomen gescheiden zijn.

§ 6. Uit te voeren handelingen voor Famethaan

Deze bestaan uit:

1. het verenigen van volken en deze in 2 bakken 12) huisvesten;
2. het splitsen van de volken, d.w.z. eigenlijk een (kleine) veger maken en deze (bromzwerm) boven een Snelgrove-bord met open 13) rooster bovenop het resterende grootste deel van het afgezwermde volk plaatsen. Dit is de eerste bakwisseling.
3. a. onder- en bovenbak van plaats doen verwisselen (2de bakwisseling) als de jonge moeren in het benedenvolk rijp zijn 14);
 b. daarbij tegelijkertijd het gaasraam van het Snelgrove-bord sluiten!
 c. vliegbeijen van boven naar beneden aftappen door het Snelgrove-bord (en dus de bovenbak) een nieuwe invliegopening te geven. De tot nu toe gebruikte vliegopening wordt gesloten en de bijbehorende er onder gelegen klep geopend: aldus worden de vliegbeijen uit de voorheen bovenbak besjoemeld en naar beneden gedirigeerd. Na enige dagen kan dit benedenklepje gerust gesloten worden.
4. de 3de bakwisseling. Zie § 1-4.16).

§ 7. De tijdstippen van het uitvoeren van de handelingen

Handeling 1 = § 6-1: naar verkiezing:

- a. - of voor het inwinteren 17);
- b. - of een week 18) vóór de aanvang van de reis naar de voorjaarsdracht.

Handeling 2 = § 6-2: tegen het eind van de voorjaarsdracht 19) vóórdat zwermneiging is ontstaan.

Handeling 3 = § 6-3: als de jonge moeren in de onderbak rijp zijn 20): d.i. dus hoogstens 13 dagen na 2., nl. vóórdat ze zijn uitgelopen!

Handeling 4 = § 6-4: ± 4 à 6 weken later, nl. als de jonge moer in de bovenbak bevrucht is en broed in alle stadia heeft 21), d.i. 6 à 8 weken na het maken van de veger.

§ 8. Hoe de handelingen worden uitgevoerd

- 1 - Het verenigen van de 1ste handeling blijft onbesproken 22). Met het verenigde volk wordt naar de voorjaarsdracht gereisd. De honingkamer H (van broedkamerformaat!) kan ook eventueel pas tijdens de dracht gegeven worden, met moerrooster 23).

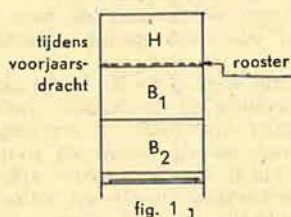

fig. 1

- 2 - De 2de handeling, d.i. de 1ste bakwisseling (als het volk de beide bakken B met broed bezet) heeft plaats met de „rookmethode” (fig. 1) 24): na afnemen van de honingkamer H wordt B1 berookt en de rook met een dekkleedje in B1 vastgehouden, waardoor volk en moer in B2 gedreven worden 25). Plaats B2 daarna op het Snelgrovebord, dat op bak H gelegd wordt, die op zijn beurt, als voorheen, op B1 komt, die het meest uitlopende broed bevat. Aldus ontstaat de opstelling volgens fig. 2. 26) Het gaasrooster van het Sn.gr.bord moet open blijven 29) en één van de bovenste vliegopeningen van het Sn.gr.bord wordt opgezet: de vliegbeijen van B2 komen bij terugkeer in B1 terecht 27) 28), zoals ze gewend waren via de vliegplank. Hiermee is dus de veger gemaakt: de moer zit in de bovenbak met alleen jonge bijen. De broedaanzet gaat hier ongestoord door, mits enig voer wordt verstrekt.

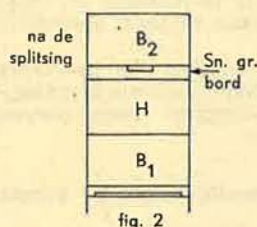

fig. 2

- 3 - De 3de handeling = de 2de zwermbehandeling, vindt 11 à 12, hoogstens 13 dagen later plaats, waarbij bak B1 op het Sn.gr.bord komt en bak B2 onder bak H. Tevens wordt er zonodig bak B3 ondergeplaatst 30), de vliegopening van het Sn.gr.bord veranderd (2de maal aftappen!), en het gaasraam van de separator gesloten! 31) fig. 3. Volk B1 moet na enige dagen gevoerd worden ter bespoediging van de bevruchting. Het niet sluiten van de separator of het niet voeren van de te bevruchten moer kan tot mislukking leiden.

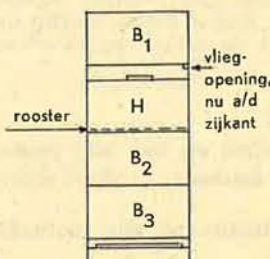

fig. 3

32) 1956 - 194 - 3e kolom - 5e alinea. Zie ook opm. 21.

33) De oude moer zit nu nl. weer boven en kan die ruimte wel aan.

34) 1956 - 194 - 3e kolom - 6e alinea; 1954 - 28 - 1e kolom - 3e alinea.

35) Vraag: bij deze manipulatie stijgt het Snelgrove-bord en dus de vliegopening 1 bakhoogte = 22½ cm; kan dat zonder bijverlies?

36) Liefst uit te voeren vóór er zwermplannen zijn (1956 - 27 - 3e alinea eind).

37) 1956 - 194 - onderaan 1e kolom.

38) 1956 - 194 - 2e kolom boven de tekening en 1956 - 27 - 3e alinea van onderen.

39) Uit de methode (het telkens onderling verwisselen van bakken) volgt de eis, dat alle bakken van één kast minstens van gelijke afmetingen zijn. En waarom dan ook maar niet van 1 stand? En van alle imkers: 1 werkelijk rationeel, goed en goedkoop standaardmodel!

40) 1955 - 41 - 3e kolom - 1e, 2e en 3e alinea; 1958 - 48 - 1e kolom - 1e alinea.

4 - De 4de handeling: nadat enige dagen tevoren het gaasraam heropend is, laten we, 4 à 6 weken later, onder- en bovenbakken weer van plaats verwisselen 32) (fig. 4) en kiezen weer een ander stel vliegopeningen van 't Sn.gr.bord. Blijkens de figuur bevinden zich nu beide onderbakken boven het Sn.gr.bord 33). Het gaasraam blijft in het vervolg open. Later, na enige aftappingen, kan bak B 2 (mèt broed en liefst zo weinig mogelijk bijen) naar beneden verhuizen (fig. 5), 34) wat weer een versterking van het honingvolk betekent. De moer is daarvoor, ook met rook, eerst in bak B 3 gedreven (fig. 4) 35).

fig. 4

5 - Het regelmatig aftappen van vliegbijen kan daarna tot het eind van het seizoen volgehouden worden, door alleen maar telkens andere vliegopeningen in het Snelgrove-bord te kiezen.

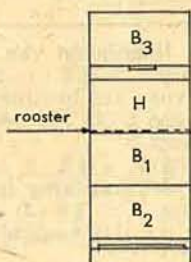

fig. 5

§ 9. Motivering van de handelingen

Handeling 1 = § 6-1.-a: (vóór het inwinteren) is warmer, spaart suiker (maar kost een moer, dus eventueel de moer die we graag in reserve hadden gehouden);
1.-b: (een week voor de reis naar de voorjaarsdracht) deze week is gewenst voor het opnieuw vastkitten (zie opm. 18).

Handeling 2 = § 6-2.: is de eerste zwermbehandeling 36): er wordt in feite, evenals bij de Aalster methode, een veger gemaakt, maar er hoeft geen moer opgezocht te worden. Door het naar boven brengen van de moer met weinig broed en jonge bijen en het aftappen van de vliegbijen, wordt de zwermvlucht effectief beheerst, vindt boven een betere broedverzorging plaats en zullen beneden terstond, in dit honing- en stuifmeelhalende volk, jonge moeren opgetrokken worden 37).

Handeling 3 = § 6-3.: heeft ten doel, moeilijkheden bij de bevruchting van de jonge moer in het dikke honingvolk te omzeilen 38): zij gaat naar boven en er wordt weer afgetapt.

Handeling 4 = § 6-4.: heeft ten doel, de oorspronkelijke veger af te tappen ten einde eventuele (verlate) zwermneigingen van de oude moer opnieuw te bedwingen, en tevens die, welke op dit tijdstip bij de jonge moer zouden kunnen optreden 21).

De motivering is dus tweeledig:

1. herhaalde zwermbeheersing;
2. door aftappen steeds nieuwe haalbijen aan het honingvolk beneden toevoeren.

§ 10. Benodigdheden bij Famethaan 39)

Per kast zijn nodig:

- 1 los bodemstuk
- 3 of 4 bakken van broedkamerformaat 40)
- 1 Snelgrove-bord
- 1 moerrooster
- 1 dakstuk
- 1 voerbak
- 1 reisbeugel met 2-tallen staven ø 10 mm van telkens 1 bakhoogte toenemende lengte (denk hierbij om extra opgesneden-draadlengte in verband met de dikte van moerrooster en Snelgrove-bord!).

Enige beoordelingen van de Fabrieksmethode:

L. Hoekema, Jan, '58, blz. 5: „de methode is prima en van alle probeersels tot nog toe het beste bevallen”;
P. J. Romeyn, mrt. '58, blz. 47: „...een pracht methode, ...deze schitterende methode moet tot de allerbeste gerekend worden”.

Commentaar van de heer De Haan op de publikatie van zijn methode in de hierbovenstaande vorm:
„De methode is voortreffelijk uiteengezet m.i.”.

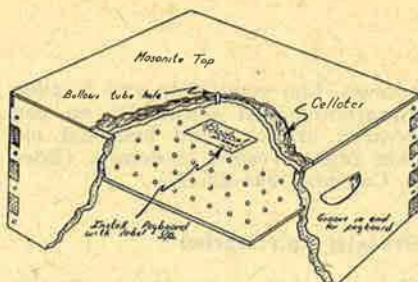
PROP-AN

100 HONINGKAMERS BIJENVRIJ IN 90 MINUTEN

Voor mij staat een flesje met propionzuuranhydride. Deze vloeistof geeft een scherpe, zure geur af en zij schijnt een ommekeer te zullen brengen in het bijenvrij maken van honingkamers. De vloeistof schrikt de bijen zó sterk af, volgens mededelingen uit Amerika, dat twee man 100 honingkamers in 90 minuten bijenvrij maakten met behulp daarvan.

In vele kasten werden de bijen niet alleen verdreven uit de bovenste honingkamer, maar ook uit de honingkamer daaronder. Het verwijderen van bijen uit een honingkamer van broedkamerformaat vraagt echter volgens de uitvinders iets meer tijd dan het bijenvrij maken van een normale honingkamer. Groot is het verschil echter niet, volgens de opgaven vraagt het verwijderen van de bijen uit een honingkamer 1—1½ minuut, van een broedkamer 1½—2 minuten, maar dat heeft betrekking op grotere ramen dan de onze.

Prop-an is een kleurloze vloeistof, die met water vermengd kan wor-

Perspectieftekening van de rookkamer.

den. Als men het mengsel schudt, vermengen beide stoffen zich, maar na korte tijd scheiden ze zich weer. Dus steeds schudden voor het gebruik.

Hoewel prop-an zeer afschrikwekkend voor de bijen is, worden ze er niet „kwaad” van, zoals met carbol wel eens het geval wil zijn. Het tast de handen van de gebruiker slechts in zeer lichte mate aan maar het is toch beter het niet met de handen aan te raken. Komt men er toch mee in aanraking, dan is dat niet erg, maar het is wel goed om de handen even te wassen.

Prop-an, kan naar het schijnt, niet inplaats van carbol op een carbollap worden gebruikt (al zullen we dat op het Bijenhuis natuurlijk nog wel uitproberen en al zal stellig het rijksbijenteeltconsulentschap hier ook proeven mee nemen). Volgens de Amerikanen is de werking zo sterk, dat de bijen min of meer bedwelmen als ze een te sterke dosis opeens krijgen en dan lopen ze niet meer naar beneden. Daarom hebben Dr. Woodman en Dr. Moeller in Amerika een andere methode voor het gebruik uitgedacht en uitgeprobeerd, die we hieronder, aan de hand van een tekening, nader beschrijven.

Men plaatst op de honingkamer, die men bijenvrij wil maken, een lege honingkamer (zie tekening). Op $\frac{2}{3}$ van de hoogte van deze bovenste honingkamer is daarin een stuk board gemonteerd met een groot aantal gaatjes van ongeveer $\frac{1}{2}$ cm doorsnee. Op de tekening ziet u een blaasbalg, die lucht in de „rookkamer” blaast. Vlak onder de opening, waardoor deze lucht binnenkomt, zitten géén gaatjes in het board. Op deze wijze bereikt men, dat de lucht-met-prop-an zich regelmatig tussen de straten van de raten der honingkamer verspreidt. Op de

tekening is dit board aangegeven met de letter D.

De „rookkamer” is bedekt met een stuk hardboard, dat er goed op sluit. (letter C). Aan de onderkant van dat hardboard is een stuk zachtboard (A) aangebracht, dat min of meer werkt als een stempelkussen. Daar wordt namelijk de prop-an op gesprendeld en dat gaat dan langzamerhand verdampen.

Door A en C is in het midden een gat gemaakt, waar de uitlaat van een blaasbalg in uitmondt. Misschien kan een gewone blaasbalgberoker daarvoor dienst doen, maar dan natuurlijk zonder rookmateriaal er in. De blaasbalg hoeft enkel lucht in de rookkamer te blazen.

De uitvinders vermengen 15 cc (een grote theelepel vol) prop-an met evenveel water. Het mengsel wordt geschud en op het zachtboard A gelijkmatig uitgesprend. Dan wordt de rookkamer op de bijenvrij te maken honingkamer geplaatst en 5 of 6 puffen lucht van de beroker drijven de prop-an-damp tussen de raten. De bijen gaan snel naar beneden. Na een halve minuut nog een paar puffen lucht en de honingkamer is bijenvrij. Geeft men te veel lucht opeens, dan overrompelt de damp de bijen en ze gaan niet lopen. Doet men het op de juiste wijze, dan heeft men in 1 of 1½ minuut de honingkamer bijenvrij.

Als de op het zachtboard gesprendelde prop-an uitgewerkt raakt, merkt men dat doordat het minder snel gaat werken. Men sprenkelt dan weer wat van het mengsel van prop-an en water op het zachtboard, maar minder dan de eerste keer.

Een voordeel van het gebruik van prop-an zou zijn, dat men minder kans op roverij heeft dan bij de gebruikelijke wijzen van honing afnemen. Prop-an is volgens de uitvinders volkomen onschadelijk voor de bijen. Enige minuten nadat ze door de geur verdreven zijn en de rookkamer weggenomen is, bezetten ze de raten weer normaal. De geur van de honing wordt er niet nadelig door beïnvloed, terwijl men bij het gebruik van carbol de geur soms op de honing overdraagt.

Overigens gebruiken de Amerikanen de carbollap anders dan wij. In de Jaagkieps van dit nummer vindt u daaromtrent nadere mededelingen.

Als we prop-an volgend jaar uitgeprobeerd hebben, zullen we onze ervaringen in het Groentje vermelden.

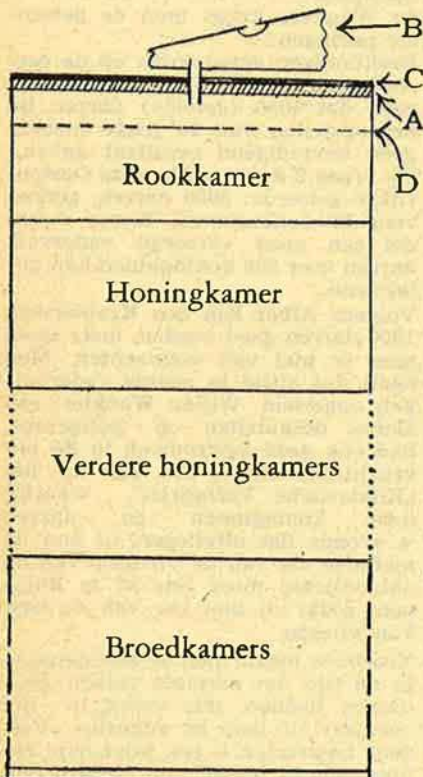
Gevraagd:

ALLE SOORTEN HONING

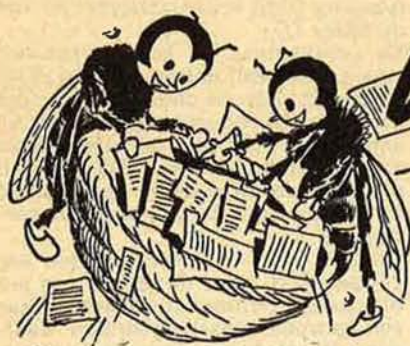
Fust beschikbaar, betaling contant.

Aanbiedingen met monster, hoeveelheid en prijs aan

Bijenhuis - Wageningen.

Zo verwijderen de Amerikanen de bijen uit de honingkamers.

uit de Jaagkiepers

Het Heidehaantje

1961 scheen voor vele streken een slecht honingjaar te zullen worden. Zou de heide nog wat goed kunnen maken? Maar deze zag er op zeer veel plaatsen niet aanlokkend uit: het heidehaantje en zijn nakomeling-schap hadden hun funeste uitwerking gedaan en vele heidevelden hadden in augustus het uiterlijk als in mid-winter, bruin en nog eens bruin.

Toch zijn de optimistische imkers (die er altijd zijn) die hun bijen naar de heide gebracht hebben niet bedrogen uitgekomen. Het mooie weer, dat de laatste week van augustus begon, heeft de bijen nog in staat gesteld wat honing voor hun eigenaars te vergaren.

Ook in Engeland heeft volgens het British Beejournal 1961-2-IX het heidehaantje (*Lochmaea saturalis*) schade aangericht, maar ook daar is in de laatste week van augustus de heide begonnen te honingen en kregen de bijenhouders hun honingkamers nog vol.

In Ede wil men de strijd aanbinden met het heidehaantje. In deze plaats bestaat een eeuwenoude buurt „Ede-Veldhuizen”. Tot 1900 was deze buurt eigenaar van de Ginkelse Heide, waarop de geërfden thans nog het recht hebben van heide-maaien en plaggen-steken.

De derde donderdag van september houdt deze Buurt zijn „Buurtspraak” en op de laatste bijeenkomst kwam bij de rondvraag het heidehaantje ter sprake. De „Buurt-rechter” deelde mede, dat de enige mogelijkheid deze kevertjes (miljoenen) afdoende te bestrijden, was de heide zo spoedig mogelijk af te branden. Dan worden alle kevers vernietigd en de heide ondergaat een algehele verjongingskuur en vliegden-nen en andere bomen, die de heide dreigen te overwoekeren, worden eveneens verbrand.

In het verleden is evenwel gebleken, dat het afbranden van de heide niet zo eenvoudig is, daar men met heel wat instanties te maken heeft: Gemeente-bestuur, Staatsbosbeheer, Garnizoenscommandant, Genie, Domeinen. Niettemin is voor het voortbestaan van de heide van het grootste belang dat zo spoedig mogelijk met het afbranden kan worden be-

gonnen. Een commissie van 3 leden (waaronder een wethouder en een ervaren imker) werd benoemd om deze zaak ter hand te nemen. (Ede-se Courant 1961-22-IX).

Droogijs i.p.v. carbol

Voor het bijenvrij-maken van de honingkamers hebben wij verschillende middelen als afvegen-bijenuitlaat-carbollaap. In Amerika hebben de groot-imkers voor het gebruik van carbol een raam, ter grootte van de oppervlakte van de honingkamer gemaakt, waarop stof gespannen is, hierop komt carbol en dan wordt het raam op de honingkamer geplaatst, meerdere ramen tegelijkertijd.

Een bijenhouder in Montana heeft iets nieuws gevonden: droogijs. Hij schrijft in Gleanings 1961-8 daarover:

Koop een koek van 50 pound droogijs, laat deze door uw slager in plakken van 1 inch (2,5 cm.) snijden plaatst deze plakken in plaats van het carbolzuur op de ramen op de kast. Volgens de uitvinder worden de bijen meer door de koude dan door het gas, dat het droogijs ontwikkelt, uit de honingkamer verdreven. Hij heeft dit middel bij koud en bij warm weer met succes toegepast, roverij werd voorkomen.

Vergeet de darren niet

De bekende Duitse professor Zander (†) heeft eens gezegd, dat geen enkel bevruchtungsstation hem een schot hagel waard was, hij wilde voor een vertrouwd station een bijenvrij gebied met een straal van 10 km.

In de Leipziger Bienenzeitung 1961-5 vinden wij van de hand van K. Steiner, verbonden aan de leer-bijens-tand Altenberga een artikel: Vergiszt die Dohne, das Herzstück der Bienenzucht, nicht. Hieruit het volgende:

Door het vaststellen van het feit dat de koninginnen meermalen paren kreeg het probleem der bevruchtungsstations weer opnieuw de aandacht. Veel telers dachten dat deze nu geheel overbodig waren, terwijl anderen, en dat waren de werkelijke telers, op de tekortkomingen van deze stations wezen.

Vroeger vond men 3 km al te wei-

nig; onderzoeken van een zekere Peer hebben groot opzien onder de telers gewekt. Deze stelde op een afstand van 16.8 km 12 jonge koninginnen op, in 31 dagen waren hiervan 3 bevrucht; op een afstand van 12.8 km. werden binnen 15 dagen nog 5 van 12 koninginnen bevrucht.

Wat leren deze getallen?

1e. De bijenvrije-straal kan zelfs niet groot genoeg zijn, als men op het station niet voor een groot aantal krachtige darren zorgt;

2e. Een grote stand binnen een afstand van 12 tot 15 km. kan een zekere reinbevruchting verhinderen.

Een gewenste paring zal met een groot aantal edeldarren de meeste kans van slagen geven.

Schrijver stelt dan 5 vragen:

1e. Hoeveel darren zijn voor een bevruchting nodig;

2e. Hoeveel darren kan een vader-volk verzorgen;

3e. Hoeveel vliegen darren;

4e. Hoeveel vadervolken moet men opstellen;

5e. Wanneer krijgt men de gewenste paringen.

Deskundigen antwoorden op de eerste vraag: 50 darren, maar Ruttner zegt, dat 1000 (getelde) darren bij het opstellen van 20 jonge moeren geen bevredigend resultaat gaven.

Op vraag 2 antwoordde deze Oostenrijkse geleerde: 3000 darren, genoeg voor 50 koninginnen. Braun meent dat een goed verzorgd vadervolk darren voor 200 koninginnen kan opbrengen.

Volgens Alber kan een Krainervolk 1000 darren goed voeden, meer moet men er niet van verwachten. Men heeft dus altijd te weinig vadervolken opgesteld. Wijlen Wankler, een Duitse deskundige op teeltgebied, had ook geen vertrouwen in de bevruchtungsstations, ook niet in het „Köhlerische Verfahren”, waarbij men koninginnen en darren 's avonds liet uitvliegen, of aan de methode om van de vleugels van de onbevruchte moer iets af te knippen, zodat zij niet ver van de kast kon vliegen.

Voorheen telde men de koninginnen in de tijd dat normale volken geen darren hadden, dus vroeg in het voorjaar of laat in augustus. Volgens Lawrechin is een bijenvrije radius van 22 tot 25 km. vereiste om ongewenste paringen uit te sluiten. Ruttner vraagt een bijenvrije radius van minstens 4 km, 4 vadervolken

en vroege teelt. Veelal worden de vadervolken te laat geplaatst, men heeft ze nog voor een dracht willen benutten en vergeet, dat daardoor vreemde darren in deze volken kunnen aanvliegen.

Schrijver geeft een tabel, waaruit blijkt, dat op 1-6-1959 van 2 vader-volken op een bevruchtungsstation geplaatst bij goed weer resp. 358 en 602 darren naar de oude stand terugvlogen en dat was een afstand van 4200 meter.

Zijn de bijen eitjes altijd even groot?

Het viel Ing R. Jordan, Wenen, op dat er verschil in grootte was in de door één koningin gelegde eitjes. Om dit na te gaan werden in een middelsterk volk, waaraan verder niets gedaan werd, van 15 maart tot 8 augustus 1960 de eitjes nagemeten. Hierbij bleek, dat er gedurende deze tijd verschillen waren, wat betreft de lengte; nam het aantal gelegde eitjes toe, dan werden deze kleiner; hetgeen in juni toen de koningin de meeste eitjes legde, duidelijk waarneembaar was. In augustus waren zij weer zo groot als in maart.

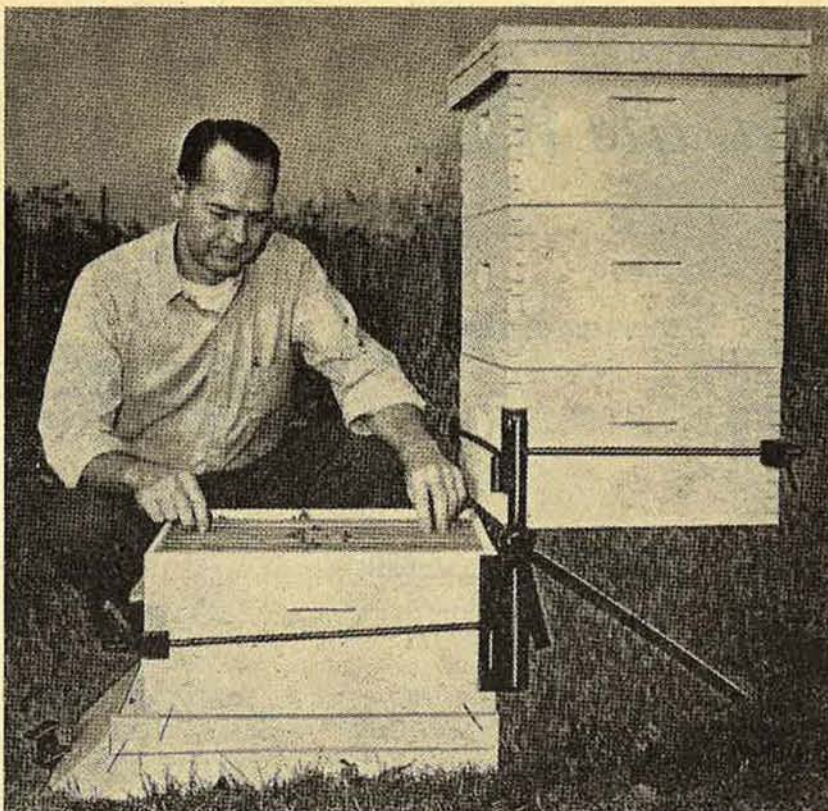
Ook een ingenieur uit de C.S. Republiek heeft zich met dit vraagstuk bezig gehouden, deze raadt aan voor de koninginneteelt geen kleine eitjes te nemen daar deze kleine embryo's zouden geven. Deze ingenieur raadt daarom aan vroegtijdig, dus wanneer de koningin nog niet volop aan het eitjes leggen is, met de koninginneteelt te beginnen. Men moet hiervoor ook geen eitjes nemen van een volk, waaraan men drijfvoer heeft gegeven om de koningin tot verhoogde ei-afzet te dwingen. (Bienen-vater 1961-5).

De stand der cellen

In Duitsland is een klein boekje verschenen van B. Rademacher: „Mein Erkenntnisse über die Zellenstellungen“ (mijn inzicht over de stand der cellen), waarin de schrijver de stand der cellen wil verklaren. Hij beweert, dat als bijen een raat gaan bouwen, zij nooit op één plaats eraan beginnen, maar op twee plaatsen, die later aanéén groeien: de eerste groep heeft staande cellen, de andere liggende.

„Al naar gelang de mannelijke of vrouwelijke karaktertrek der werkbijen de overhand heeft, ontstaan bij natuurbouw de beide soorten cellen. Voor broed bouwen de bijen liggende, voor opslag van nectar en stuifmeel staande cellen. Op deze vinding heeft schrijver patent aangevraagd. Reeds heeft een bekende Duitse firma een gietvorm voor kunststraat gemaakt, waarvan het aantal staande cellen zich verhoudt tot dat der liggende, als 2 tot 1.

Bovenstaande is uit een boekbespreking in de Südwestdeutsche Imker 1961-5 van de redacteur H. Maier, die zegt geen eigen oordeel te ge-

ven, maar aanraadt het boekje (64 blz.) ernstig te bestuderen.

Bijensteken als geneesmiddel

Een lid van het Engelse Parlement wil het Lagerhuis voorstellen bijensteken toe te voegen aan de lijst van geneesmiddelen van de Nationale Gezondheidsdienst.

Hij is als patiënt van Mrs. Julia Owen (over wie al eerder in de Jaagkieps werd geschreven) overtuigd dat men met bijensteken vele kwalen kan genezen. Beecraft 1961-6.

Nosema in Beieren.

Nosema de „Worgengel“ der bijenteelt maakte in 1961 in Beieren veel slachtoffers. Van veel standen, met 20 tot 25 volken, bleef slechts een vierde in leven. Imkerfreund 1961-7.

De bij in het heelaal

Volgens Die Biene 1961-6 bestaat er een sterrebeeld genaamd de Bij. Dit is op het noordelijk halfrond weinig bekend. Het beeld, 4 sterren in een onregelmatige vierhoek, staat tussen de zuidpool en het Zuiderkruis.

Spaar uw rug

De Amerikaanse A. I. Root Company brengt een apparaat in de handel dat bestemd is om het zware tillen van honingkamers te voorkomen. U ziet het op bijgaande foto,

overgenomen uit Gleanings 1961-3. Het toestel is geschikt voor elke (enkelwandige) kast en wordt bevestigd aan de broedkamer. Door het neerdrücken van een handel worden de honingkamers 2,5 cm. opgelicht en kunnen dan naar achteren draaien, een steun voorkomt het omkiepen. Het apparaat weegt 6,5 kg; de prijs wordt niet genoemd.

Een flinke oogst

Voor enige jaren, het moet wel een goed honingjaar geweest zijn, deed een bijenhouder in de V.S. op 18 april een naakt volk (package) van 1.35 kg in een kast en oogstte daarvan in hetzelfde jaar 577 goede secties. Gleanings 1961-5.

Marokko koopt Cubaanse honing

In hetzelfde blad lezen wij dat Marokko voor 20 miljoen dollar Cubaanse producten gekocht heeft, honing speelt hierbij een voorname rol. Cuba ontvangt daarvoor fosfaat, tractors, opleggers en sardientjes.

Het succes van Salvador Dali

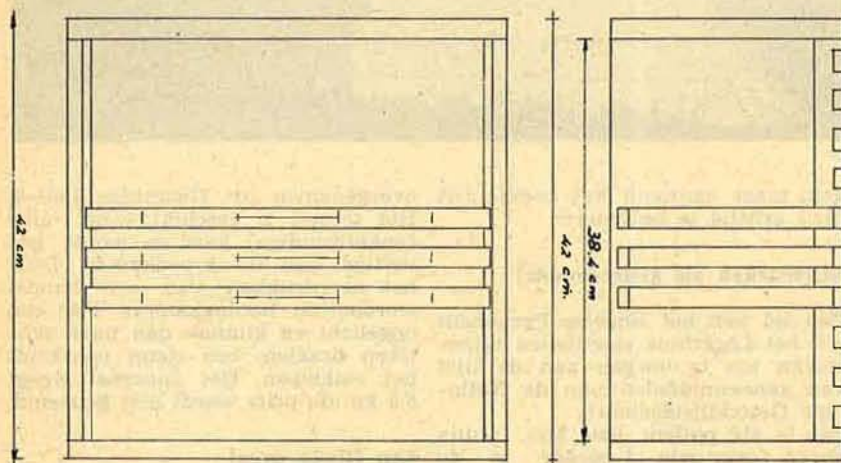
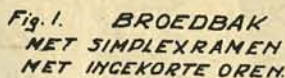
Toen een journaliste aan deze wonderlijke schilder vroeg waaraan hij zijn succes te danken had, kreeg zij het volgende antwoord:

„Geven van goede honing aan een goede bij op het goede moment en op de goede plaats“.

Gazette Apicole 1961-5.

Jékavé

Fig. 2
BINNENAANZICHT
HOFK. BROEDBAK.

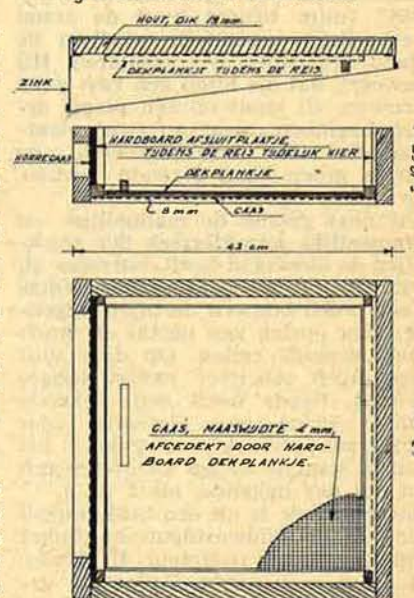

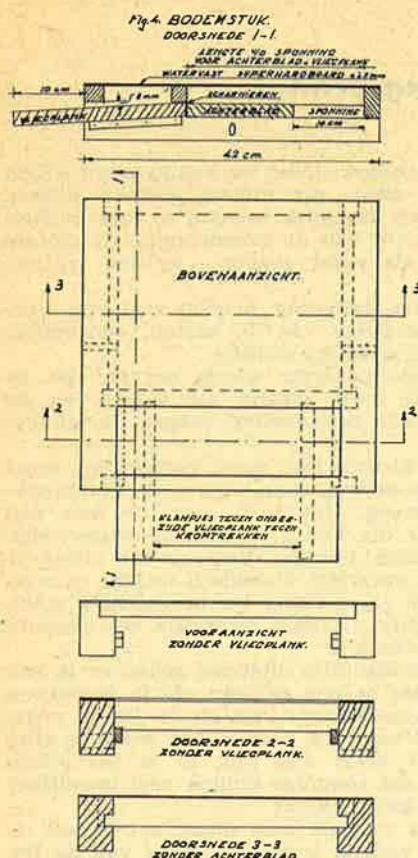
Daar ben ik nog altijd blij om, want m.i. kan een a.s. imker geen betere inleiding tot de imkerij wensen. En dat wel voornamelijk vanwege de twee principes, die erin zijn neergelegd en waarop het consequent is opgebouwd, te weten: „Imker rationeel” en „Ga op reis met de bijen”. Vanzelfsprekend vraagt het eerstgenoemde ook een rationele kâst

Toen ik, in het najaar 1955 dan de inventaris van de emigrant thuis kreeg (alle kasten op één na, zoiets als Simplex!), begon de narigheid pas goed: geen van de vier kasten

Enfin, een seizoen heb ik er toen mee aangemodderd, maar toen dan ook de conclusie getrokken: „Als hiermee gewerkt moet worden, houd ik er maar liever ineens mee op”. Nu ja, dat is niet gebeurd, maar wel wat anders. Hoe mijn voorganger aan zijn uitrusting gekomen is, blijve in nevelen gehuld; mij interesseert het niet, ik ben sindsdien van dat soort kasten genezen. En had overigens van De Roever opgestoken: „Bijenkasten maken is meubelmakerswerk”. En toch hoeft

Fig. 3. DOORSNEDEN v. 1. DEKSTUK.

een kast op deze manier niet duur te zijn, als de constructie maar eenvoudig is.

Ergens had ik ook eens de wijsheid opgedaan, dat als van twee bovenelkaarstaande bakken de raten haaks op elkaar staan, men geen moerrooster nodig zou hebben. Maar dat betekende: uitwendig vierkante bakken toepassen om deze naar verkiezing in twee standen te kunnen gebruiken. Tevens een handige vorm voor moerrooster, uitlaatbord, Snelgrovebord en voerbak. Alle overwegingen bij elkaar opgeteld hebbende, kwam ik tot dit resultaat:

buitenwerkse maat broedraam is	36 cm
2 maal bijenruimte	1,6 cm
inwendige maat broedbak in een richting	37,6 cm
2 schotten	
2-zijdig geschaafd	4,4 cm
uitwendige maat van de broedbak, in beide horizontale richtingen dus	42 cm
af: 2 zijschotten $\frac{3}{4}$ "	
2-zijdig geschaafd	3,6 cm
blijft als inwendige maat van de andere richting,	38,4 cm
wat juist de maat is voor een 10-raams broedbak!	

Nu de hoogtemaat. De Simplex-raamhoogte is 21,7 cm; vermeerderd met een bijenruimte à 8 mm, geeft: 22½ cm. Bijenruimte met een onderkant vanwege bodemstuk, zie fig. 5.

„Maar”, hoor ik zeggen, „een bovenlat van een raampje is normaal 43½ cm lang, wat nu?”

Wel, u zaagt er gewoon aan elk eind een stuk van 22 mm af, daardoor worden ze dan 39,1 cm lang en dat is precies voldoende, reken maar na: 36 cm (van broedraam) + 2 x bijenruimte in de bak + 2 x bijenruimte in de sponningen (zie fig. 2), is samen 39,2 cm.

De overblijvende stukken oor zijn net lang genoeg om er een afstands-blikje op te schuiven, voor wie dat nu eenmaal niet laten kan. Zelf gebruik ik liever keeprepen, die beter bevallen, aangezien de dames er veel minder propolis aan kunnen verkwisten.

De wanden van de bak zijn koud tegen elkaar geschroefd (per naad 3 lange schroeven) en met plasticlijm gelijmd en verder zijn de buitenvlakken en de horizontale onder- en bovenzijden gecreosoteerd.

Per bak zijn dus nodig:

- 2 schotten $0,22\frac{1}{2} \times 0,42 \times 0,01^s$
- 2 schotten $0,22\frac{1}{2} \times 0,38\frac{1}{2} \times 0,02^s$ met sponning van $0,8 \times 1,8$ cm
- 2 stuks keeprepen en 12 houtschroeven (invetten!).

Er moet op gelet worden dat alles zuiver haaks gezaagd wordt (bij voorkeur machinaal laten doen!). Verder met „Doe het zelf”, kost een broedbak nog geen f 5,—.

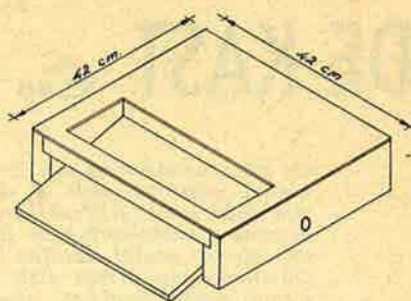

Fig. 5. BODEMSTUK.

Mijn reisdeksel met ventilatieroosters en bodemstuk met inschuifbare vliegplank zijn al even simpel en praktisch in het gebruik, zoals al menig mede-imker geconstateerd heeft. De constructie van het deksel mag uit fig. 3 afgelezen worden, die van het bodemstuk uit de figuren 4 en 5, terwijl fig. 6 wel voor zich zelf spreekt.

Behalve op de reis, gebruik ik ook op de stand altijd een reisbeugel, dat geeft me nu eenmaal een rustig gevoel. Een andere verbinding tussen bakken, bodemstuk en deksel is er niet, en... ik zou ook echt niet weten waarom wel.

Mag ik nog op een kleinigheid de aandacht vestigen in fig. 1: de bedrading loopt in de richting van de kórtste overspanning (net als de balklagen bij de huizenbouw!): echt wel het sterkste bij het gebruik van de slinger.

Daar ik voor het maken van mijn kast, zoals gezegd, veel profijt heb gehad van de lectuur van het boek van de heer De Roever, vond ik het artikel van „Willem” in het dec-nummer echt sterkend, vandaar het kopje boven deze ontboezeming.

Wieringerwerf

J. v. d. SLUIJS

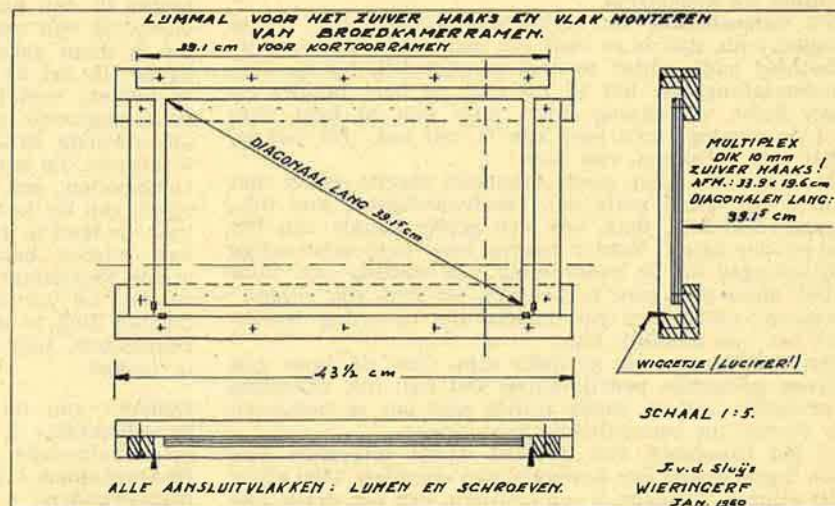

Fig. 6

DE KAST

Een probleem dat om bezinning vraagt

Ga eens aandachtig een lange rij kasten bekijken, zoals ze vaak op de heide staan. Ze zijn daar samengebracht om de volken de zo gewenste heidehoning te laten winnen. Wat een groot aantal soorten treffen we dan! Onwillekeurig dringt zich het gezegde naar voren: zoveel hoofden, zoveel zinnen.

In wezen ligt het mij wel, dat ontplooiën van eigen initiatief. Doch in een geval als dit komt bij mij de vraag naar boven: heeft in die zo verschillende vormgeving wel de nodige bezinning haar recht gekregen? Tot mijn spijt moet ik dan concluderen, dat de meeste vormgevers niet verder zijn gekomen dan het maken van een kist om een zeker aantal broed- en honingkamerramen in te bergen, om daarna te veronderstellen dat ze een bijenkast kunnen maken. Brengen ze die dingen nu zelf naar de heide en ontsluiten ze daar, om ook bij het naar huis halen zelf weer aanwezig te zijn bij het sluiten en opladen, ja, wat zul je er dan van zeggen? Ga je echter al die maaksels goed bekijken en ook kritisch bekijken, dan kan ik het als regel niet laten mijn hoofd te schudden.

Is er echter in je afdeling een reisgroep, ga dan eens praten met de imkers, die als regel van de partij zijn bij het wegbrengen en ophalen. Interessante verhalen en denderende opmerkingen, soms heel onparlementaire uitdrukkingen, echter niet onjuist! De heer Noordermeer zegt daar iets van in het januarinumnummer op blz. 5 van 1961. Hij is nogal duidelijk, maar hij heeft recht van spreken omdat hij jarenlange ervaring heeft.

Laten we nu die heel bijzondere bouwsels onder de bijenkasten buiten beschouwing, dan is er toch nog een veel te groot aantal onderling sterk verschillende kasten in de handel en in gebruik. Echt gegronde motieven voor al deze verschillen zijn m.i. niet te geven. Van de meest bekende noem ik de simplex de verbeterde simplex, de W.B.C. tuinkast, de Cancrinuskast, de Chr. H. Versteegkast, de Feeka-kast, de genormaliseerde simplex, de spaarkast. Hierbij worde opgemerkt dat onder de naam „verbeterde simplex” diverse kasten te verkrijgen zijn, die onderling kleine verschillen vertonen, zonder dat die verschillen ook verbeteringen zijn. Al deze kastsoorten maken gebruik van eenzelfde raammaat, uitgezonderd de Cancrinuskast, waarvan de ramen alle de hoogte hebben van broed- plus honingkamer simplexmaat gedeeld door twee.

Voor wat de raammaten aangaat wordt de uitdrukking simplexmaat algemeen verstaan en geeft geen aanleiding tot misvatting.

Het vorenstaande zou aanleiding kunnen zijn om te zeggen: nu, dan is er voor elk wat wils. Deze kastenveelheid leidt echter zo heel gemakkelijk tot de veronderstelling dat het er nu niet zo heel precies op aan komt, en daarop komt men dan al heel vlug tot de mening: zo'n kast kan ik zelf ook wel maken. Met alle gevolgen van dien.

Het maken van een goede bijenkast vereist echter niet alleen een grote mate van handvaardigheid met timmergereedschap, doch ook een goede kennis van het leven der bijen. Verder begrip voor heel eenvoudige opvattingen bij de beoordeling van sluiting enz. Voor alles dient men niet te behoren tot hen, die zeggen: waarom zouden we een makkelijke oplossing zoeken als het ook moeilijk kan.

Een kast moet ook geschikt zijn voor de voor een streek geëigende bedrijfswijze. Dat kan dus onderling verschillen geven, welke echter niet per se behoeven te voeren tot verschillende kastvormen.

In het bijenboek van Joustra wordt uitgegaan van een legcapaciteit der koningin van ongeveer 1400 eitjes per etmaal. Vandaag is een koningin van een dergelijke

kwaliteit vlug opgeruimd omdat we koninginnen willen hebben, die 2500 eitjes per etmaal kunnen leggen. Natuurlijk heeft een dergelijk verschil in legcapaciteit invloed op de grootte van de broedruimte en grotere broedruimte wil als regel zeggen: grotere ruimte voor honing.

De constructie moet rekening houden met het vervoer, met het opstapelen van de kasten, eenvoudige vliegplanken met doelmatige sluiting.

Als ik mij niet sterk vergis wordt het zo, dat de Krainer bij steeds meer ingang zal vinden en de Krainer zal bij goede behandeling vragen om andere kasten.

Als er echter een nieuwe kast moet komen, dan moet dat niet weer langs de weg gaan waarop de normalisatie haar beslag kreeg. Uiteraard moet er eens een beslissing vallen, en die wordt gemakkelijker gevonden in klein comité, doch tevoren dient er tot uiting te komen wat er aan ervaring, biologisch inzicht en constructief denken in eigen kring ter beschikking staat, opdat een uiteindelijk resultaat werkelijk een produkt is van gezonde bezinning.

De kast heeft jarenlang mijn interesse gehad en ik heb er heel wat gemaakt en ook gekocht om te beproeven o.a. de originele Amerikaanse kast en de Feeka zowel als de Cancrinus. Vooral als beginnening wilde je alles proberen. Ook dat heeft zijn nut, al is het alleen maar om te leren dat sommige dingen veel moeilijker zijn dan je aanvankelijk denkt.

Bij de beoordeling van de kast dient m.i. steeds te worden uitgegaan van de levensbehoeften van de bij, anders gezegd, denk over het organische nooit in de lijn van het mechanische.

Het Nederlandse klimaat is geen Amerikaans en geen midden-Europees klimaat. Wat ginds goed voldoet zal hier veelal onbruikbaar zijn. In het voetspoor van Broeder Adam overgaan naar een grotere maat broedraam zou voor ons volkomen onjuist zijn. Een groot deel van onze imkers zal de voorjaarsdracht produktief kunnen maken met toepassing van versterking door het verenigen met een zesramer in april. Op dat tijdstip is de tienraams broedbak, zoals we die hebben, een goede maat. Verder in het jaar echter is die broedbak per se te klein, maar wat is er voor een bezwaar om aan het eind der voorjaarsdracht de broedruimte te vergroten door er een honingkamer aan toe te voegen? Anderen zullen zeggen: dat is mij te klein, ik geef er liever een tweede broedbak bij. Een kwestie van bedrijfsvoering, bijenweide en bedrijfsmethode, soms in verband met reizen.

Zoetjesaan ben ik natuurlijk tot een bepaalde kast gekomen, niet van me zelf, doch hier zag ik dit, daar leerde ik dat, hier leerde ik iets van de bijen, ginds leerde ik van een imker hoe het niet moet. De kast, die ik thans gebruik, zal een ander in het geheel niet lijken. Ik zal de laatste zijn om dat iemand kwalijk te nemen, veel liever wil ik met aandacht luisteren naar gegronde aanmerkingen en nog liever naar opbouwende kritiek. Er is echter m.i. een bijenkast te maken, die stukken beter is dan alles wat nu wordt aangeboden, een kast die bij de tijd is. Ook is de opzet van de kast zo te maken, dat ze in elke streek van ons land te gebruiken is, voor elke bedrijfsmethode kan worden benut en die zo eenvoudig is, dat de ergste klungelaar geen kans ziet zich te vergissen als de kast bij vervoer gesloten moet worden en ook niet om het ding te laten lekken tot grote ergernis van de begeleiders. Laat ik u mijn bouwsel proberen duidelijk te maken.

Bodem: van de genormaliseerde simplex.

Broedbakken: 2 stuks voor elke kast, eveneens als genormaliseerde simplex.

Honingskamers: 2 stuks voor elke kast, idem.

Buitenranden: 4 stuks voor elke kast idem, doch de

hoogte van elke rand gelijk aan de verbeterde simplex van Versteeg.

Deksel: plat. Zijn de randen gemaakt met sponning, de opgaande rand van de deksel is geen rand uitgezaagd, waardoor hij aan iedere kant 1 cm oversteekt. In die oversteek zijn in de zijkanten gaten geboord ter doorlating van sluitstangen. Aan voor- en achterzijde luchtgaten met gaas en boven met zink gedekt. **Sluitstangen:** Bij elke kast 2 paar, één paar op lengte voor het voorjaar bij gebruik van 3 randen en voor elke kast een paar als er 4 randen worden gebruikt. Bij iedere kast een draadrooster, gevat in houten rand van 2 cm, zodat boven en onder het rooster een bijenruimte is (dit van de Amerikanen).

Verder bij elke kast een separator, die tevens als reisraam kan dienen.

De rand, die op de bodemplank staat, is voorzien van twee sluihaken, model als Versteeg gebruikte. Doelmatiger zag ik ze nimmer en ze zijn onverslijtbaar; daar ze bevestigd worden met een rondkopschroef die zelf niet meedraait, komen ze ook nooit los te zitten. In de tweede rand, evenals Versteeg dat heeft, een tweede vliegkat, afgedekt met een tweede vliegplank, dit om te kunnen separeren.

In het voorjaar gebruik ik 3 buitenranden en als binnenwerk een broedkamer, rooster en honingkamer. Een enkele keer ook wel twee broedkamers.

Voor zomer- en najaarsdracht regel ik mij naar de volken. Vier buitenranden doen dan dienst en de lange sluitstangen.

De Engelsen maakten hun laatste kastmodel vierkant met 11 ramen per bak. Daar is zo het een en ander voor te zeggen. Ik heb die kast gemaakt en een paar jaar beproefd. Er zijn mensen, die hun immen graag in warme bouw hebben staan; bij een 11 raams vierkante kast is dat met een kwart draai op te lossen. Een m.i. veel belangrijker kwestie is de dikte van het hout der buitenranden. Wat toch is het geval? De heer Leerink uit Apeldoorn maakte jaren geleden, toen hij wel $\frac{3}{4}$ en geen duims hout voorhanden had, een kast met driekwarts buitenranden. In de loop der jaren viel het hem op, dat een volk in die kast met dunnere buitenranden het altijd iets beter deed. Vorig jaar maakte hij er, en nu expres een kast van die houtdikte bij.

Kortelings sprak ik een imkervriend die indertijd een paar kasten kocht waarvan de buitenranden iets minder dik waren. Ook hier een kennelijk gunstiger volksontwikkeling. Is de houtdikte hier de bepalende factor? Dat ware eens uit te zoeken. Voor mij persoonlijk is de proevenemmerij met de kast verleden tijd. Dat hoeft echter niet in te houden, dat het zoeken van een gunstiger kast ons niet meer ter harte zou gaan. Ik meen zelfs tekort te schieten als ik de uitkomst van jaren beproeven doodzweeg. Onder de oudere imkers zullen er meerdere zijn die tot oordelen bevoegd zijn en onder de jongeren zullen er zijn met voldoende constructieve kennis en werklust om te komen tot een kast, die meer van bezinning en doordenken getuigt dan de produkten van vandaag.

Apeldoorn

Schuttersweg 117

G. Japin

KRAINER KRAAM

De Commissie voor de Koninginneteelt verstrekke de volgende gegevens aan het hoofdbestuur omtrent de resultaten van de teelt op Schiermonnikoog:

Jaar	Bevruchtingspercentage	Aantal ingezonden volkjes
1955	53	62
1956	80	115
1957	71.2	88
1958	78	86
1959	74.1	159
1960	55.4	300
1961	50.5	502

Van ongeveer 100 volkjes is ons het resultaat niet medegedeeld. De telers die wel rapportjes inzonden onze hartelijke dank.

Het lage bevruchtigingspercentage moet voor een deel worden toegeschreven aan het slechte weer van deze zomer, voor een ander deel aan het feit, dat vele nieuwe telers de techniek nog niet geheel beheersen. In de „Wenken” in het septembernummer is al op een aantal van de gemaakte fouten gewezen.

Een vijftal telers meldt een bevruchtigingspercentage van 100. Daarop volgen een aantal met 86, 82, 80, 78, 75 en 67 (5 telers) %.

Een teler, die 49 volkjes inzond, meldde een percentage van 78.

Het verenigingsorgaan van de Carnicclub Twenthe vermeldt ook al enige voorlopige resultaten, waaronder twee van 100%. „Het kan dus toch”, schrijft de redacteur er bij.

Wij hopen dat de ervaren en succesvolle telers hun licht in de komende winter overvloedig over de nog niet zo ervarenen zullen laten schijnen. Alleen dan (en als we weer eens een goede zomer beleven) zal het bevruchtigingspercentage kunnen stijgen.

Wij willen niet nalaten in de eerste plaats onze hartelijke dank te betuigen aan de heer Kruyer, die ook dit jaar de ingezonden volkjes weer met alle toewijding en liefde heeft verzorgd.

Verder een woord van dank aan de vele telers, die ons hun ervaringen mededeelden. Een van hen had 2 moeren, die gedeeltelijk werkbij-, gedeeltelijk darre-eitjes legden. Hij veronderstelt dat deze koninginnen onvoldoende bevrucht zijn doordat er te weinig darren waren. Dat geloof ik niet. In de eerste plaats wijzen de gunstige percentages van anderen in een andere richting. Het is mogelijk, dat het slechte weer een rol gespeeld heeft. Maar ook op onze thuisstanden kwamen dit jaar vele abnormale gevallen voor. Een greep uit onze oogst- en drachtberichten:

Nijmegen: Over het maken van afleggers en de bevruchting der jonge koninginnen komen veel klachten binnen.

Egmond: Meestal was het weer voor de bijen te koud om te vliegen en als het enige dagen behoorlijk vliegweer was, kwam de temperatuur niet zo hoog dat de bevruchting der koninginnen mogelijk was.

Den Haag: Met de bevruchting der jonge koninginnen ging het dit jaar niet naar wens, er deden zich daarbij vele mislukkingen voor.

Amsterdam Noord: Het slechte weer verhinderde een vlotte bevruchting.

Als er van het „thuisfront” zulke berichten komen, moet men er rekening mee houden dat het ook op het eiland niet best was. Maar de goede resultaten van velen mogen ook niet alleen aan hun deskundigheid worden toegeschreven; stellig zijn er bij die het goede weer van begin juni hebben meegehad.

Een teler uit Apeldoorn schrijft zeer terecht: De 35% mislukking van de eerste serie is aanwijsbaar het gevolg van de slechte weersomstandigheden. De tweede serie was op één na alles goed.

Een teler uit Epe schrijft: Van de 6 onbevruchte

VOORSTELLEN

ALGEMENE VERGADERING 1962

De afdelingen kunnen tot 10 december 1961 voorstellen voor de algemene vergadering 1962 bij het hoofdbestuur indienen. De voorstellen dienen vergezeld te gaan van een korte toelichting. Ze worden op de agenda geplaatst indien ze door 5 of meer andere afdelingen worden ondersteund. Deze adhesiebetuigingen dienen voor 15 februari in het bezit van het hoofdbestuur te zijn.

moeren is er één na zes weken nog aan de leg gekomen. Gedurende de 14 dagen dat ze op Schiermonnikoog stonden is het steeds slecht weer geweest.

Een teler uit Hengelo berekent dat er op Schiermonnikoog 5000 darren nodig zijn geweest en hij vraagt: zijn die er wel? Antwoord: stellig veel meer.

Een teler uit Ulrum, die op Schiermonnikoog 100% haalde, schrijft: Met de koninginnen thuis is het zeer slecht geweest, veel moerloosheid en eierleggende werkbijen.

Een der telers uit Twenthe, die op het tijdschema ten achter geraakt was, meldt: Vier koninginnen werden door mij uit de cel gepeld, ze waren wel vlug, maar niet rijp, te bleek van kleur. Dit is volgens mij de oorzaak van het slechte resultaat.

Een teler uit Drachten zou het station graag op 15 mei geopend willen zien. De commissie zal de mogelijkheid onderzoeken.

Een teler die een koningin te kort kwam voorzag een kastje van twee doppen, die nog niet op uitlopen stonden. Hij schrijft het mislukken van dat volkje daaraan toe, maar hij had toch nog een bevruchtigingspercentage van 80%.

Nog veel meer telers hebben ons min of meer uitvoerig geschreven; hierboven alleen de opmerkingen die ook voor anderen van belang kunnen zijn.

De lezer schrijft

HET MYSTERIE VAN DE KONINGINNESTOF

Naar aanleiding van het niet ondertekende „Het mysterie van de koninginnestof” op bladzijde 144 het volgende:

In een normaal bijenvolk dat opgroeit uit één normale koningin en veel normale werkbijen, hoeft er geen enkele neiging te bestaan tot het kweken van dan geheel overbodige koninginnen. Waarom dan als het ware vanzelfsprekend geen koninginnen gekweekt worden. Dit echter niet omdat dan de koninginnestof als rem aanwezig is. Want deze stof is en blijft evenzeer aanwezig als in het voorjaar tegen de zwermtijd even

normaal de dan voor de te vormen nazwermen onmisbare koninginnen geteeld worden.

Waaruit duidelijk blijkt, dat de koninginnestof niet „de rem” voor het kweken van koninginnen kan zijn.

Verdwijnt de voor het verder opgroeien van het bijenvolk onmisbare koningin, dan kan het alleen verder leven, als weer één plaatsvervangende koningin aanwezig is. Zodat dan als het ware vanzelfsprekend deze koningin zo vlug mogelijk gekweekt wordt, om dezelfde reden waarom tegen het zwermen een zeer beperkt aantal normale koninginnen gekweekt wordt.

Daar voor het moerloos geworden of gemaakte volk zo vlug mogelijk slechts één plaatsvervangende koningin onmisbaar is, doch geen 4000, ziet men over al drie dagen oude, en over enige jongere larfjes redcellen verschijnen.

Hiervoor is geen enkele „regulerende factor” nodig. Daar in een plotseling moerloos geworden bijenvolk „dadelijk” begonnen wordt met het kweken van een beperkt aantal koninginnen, lijkt tevens dat niet de werking van de koninginnestof de rem kan zijn. Want deze werking is dan nog precies even sterk binnen de voedende jonge werkbijen aanwezig, als op hetzelfde moment waarop de koningin uit het bijenvolk verdwijnt.

Eerst later, als de koninginnestof in alle werkbijen uitgewerkt is, komt een dan uit waarnemingen aan te tonen heel andere remmende werking van de koninginnestof tot uiting.

Ik durf niet op meer ruimte beslag te leggen, om deze andere remming nader aan te tonen, en laat dit ingezonden stukje eveneens onondertekend.

Naschrift redactie:

In het bewuste artikel is het zwermen met opzet niet aangevoerd. Daar schuilen inderdaad nog meer onopgeloste problemen. Dr. Butler veronderstelt, dat zwermcellen gebouwd worden als de koningin niet voldoende koninginnestof voor het hele volk meer kan leveren, waardoor de „rem” op het bouwen van koninginncellen zou wegvallen. Een andere open vraag is, waarom boven een koninginrooster dikwijls redcellen gebouwd worden, hoewel onder het rooster een goede koningin aanwezig is.

Bijen op de tentoonstelling MG te Groningen

Een stand die op de MG bijzondere aandacht trekt, vooral van de kant van de dames is: die van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt. Twee jonge Groningers, P. Kamstra uit de Tuinbouwstraat (23 jaar) en Jaap Smit uit de Feithstraat (18 j.), die deel uitmaken van de propagandacommissie van de Groninger afdeling van de vereniging, hebben ons daar gisteren van verteld.

„Wij hebben zaterdag de bezoekers aan onze stand, die onder de gasvlam staat, stiekempjes geteld. Het waren er zesduizend. En . . . van de zijde van de Russische vice-ambassadeur was de belangstelling ook zeer intens. Hij is wel drie kwartier bij ons geweest. Hij wilde alles weten. Soms schreef hij zelfs wat op. Het was wel een vreemde ervaring, want het gesprek dat wij voerden ging via een tolk”.

De jongens praten met veel enthousiasme over hun stand die zij er op aandrang van de organisatoren van de MG hebben mogen neerzetten. Ze zijn reeds een paar maanden voor het begin van de expositie begonnen met het vervoeren van enkele bijenvolken naar het tentoonstellingsterrein.

Daar hebben de jongelui de grootste moeite gehad om ze in het leven te houden. Het is gelukt. In hun keurige stand hebben ze nu drie volken, met een klein aantal 'individueen' (zoals ze de bijen noemen) ondergebracht in moderne bijenkasten.

WAAROM

Waarom ze een stand op de MG hebben ingericht? Wel, eigenlijk alleen maar om de mensen te tonen, hoe mooi het leven is. Het leven van de bijen in het bijzonder. Niemand weet eigenlijk iets van bijen. Men denkt

alleen maar dat de beesten akelig prikken, maar dat is helemaal niet juist. Een bij prikt niet gauw. Wespen prikken. Maar de mensen kennen het verschil tussen wespen en bijen niet.

„Natuurlijk willen we ook graag nieuwe leden hebben bij onze vereniging, maar dat is toch niet ons eerste doel”, zegt de heer Kamstra. Het is trouwens tamelijk moeilijk om nieuwe leden te winnen, want als je lid van een vereniging van imkers wordt, dan wil je toch eigenlijk ook wel bijen houden. En . . . nu komt het . . . dat mag niet in de stad Groningen. Daarvoor is een speciale vergunning nodig.

Dat is ook een gevolg van het feit, dat de mensen klaagden over de bijen die door imkers op de balkons in de stad werden gehouden. De mensen zeiden: gemeentebestuur, de bijen komen bij ons in huis en die prikken ons. En het gemeentebestuur deed zijn werk. Het verbood het bijen houden.

„Jammer. Dat was niet nodig geweest. Want bijen komen nooit in de huizen van mensen. Die vliegen regelrecht van hun plant naar hun kast. Die maken nooit omwegen. De wespen. Dat zijn de boosdoeners”.

ONDERRICHT

Zo praat de heer Kamstra door. In zijn stem klinkt de liefde voor de natuur door. Hij wordt van tijd tot tijd aangevuld door zijn vriend.

Interessant zijn de dingen die ze weten op te dissen. Het is geen wonder dat de MG-bezoekers veel belangstelling tonen voor hun stand. Gaat u maar eens staan luisteren als ze bezig zijn enkele kijkers te onderrichten, dan hoort men dingen die men nooit eerder had vermoed.

(Het Vrije Volk)

Uit de Afdelingen

AFD. ZEIST

Op de ledenvergadering waarvan het verslag nog volgt, is besloten de omliggende afdelingen op te wekken tot deelname aan een cursus voor gevorderden in Zeist, waarheen de busverbindingen goed zijn. Opgaven bij mevr. M. M. van Dijk-Oosten, Regentesselaan 13, Zeist, tel. 03404-5696.

AFD. GRONINGEN

VERSLAG M.G. '61

Van 31 augustus tot en met 16 september werd er in Groningen de grote tentoonstelling de „MG '61" gehouden (M.G. is manifestatie Groel).

Bij leden van de vereniging en bij het tentoonstellingsbestuur kwam tegelijk de gedachte op om de bijen er bij te betrekken.

Na een paar vergaderingen werd op de Kringvergadering van 25 maart een commissie voor voorbereiding en organisatie van de bijenstand benoemd. Deze heeft contact opgenomen met het M.G.-bestuur.

Na langdurige voorbereidingen (vaak met grote moeilijkheden) is het de commissie gelukt 31 augustus met een aardige stand voor de dag te komen. Dit mede dank zij de hulp van verschillende imkers. Ook tijdens de tentoonstelling hebben vele imkers ons geholpen met de explicaties, waarvoor zij soms verre reizen gemaakt hebben.

Op de stand waren 5 bevolkte observatiekasten, verschillende korven en kasten en nog enig ander materiaal.

De belangstelling was enorm. Ook vele buitenlanders bezochten onze stand (en kregen vaak een uitleg in hun eigen taal).

Van de zijde van de Russische ambassade werd veel belangstelling getoond. De vice-ambassadeur vroeg, door middel van een tolk, naar ons ras bijen, de kasten en korven en de kosten er van, de daaraan verbonden methodes en of er beroepen en of sportimkers waren. Eerst nadat de vice-ambassadeur alles gezien had en verschillende aantekeningen had gemaakt ging hij verder.

Op een zaterdag kwam de commissie op het „gekke" idee de bezoekers op de bijenstand

eens te gaan tellen en kwam op het astronomische getal van ruim 6000 bezoekers. Verder kwamen wij te weten, dat zeker 85% van de bezoekers totaal niets van de bijen en bijenteelt afwist. Maar er waren vele serieuze belangstellenden, zodat wij hopen dat hieruit nog vele imkers voort zullen komen en lid worden van onze vereniging. De commissie gelooft dat de tentoonstelling aan zijn doel heeft beantwoord en wil langs deze weg nog graag allen die aan het weislagen van deze tentoonstelling hebben meegewerkt hartelijk bedanken.

De commissie

P. Kamstra (23 jaar)
J. F. Smit (18 jaar)
B. Schriever (15 jaar)

AFD. APELDOORN

Het zomerselizoen is wederom achter de rug en heeft uiteindelijk nog tevreden imkers gemaakt. De dopheide was teleurstellend maar de struikheide heeft door het mooie weer van de laatste dagen in augustus en in het begin van september veel goed gemaakt. De volken kwamen thuis met een goede oogst en een goed broednest. Nu de volken ingewinterd

AFD. HENGLO (O.)

Op 29 september j.l. is van ons heen-gegaan de heer

G. J. SCHOONDERWOERD

in de leeftijd van 75 jaren.

Hij was een grote liefhebber van de bijenteelt, en van de afd. Hengelo jarenlang bestuurslid, waarvan de laatste jaren als voorzitter.

Niet alleen voor afd. Hengelo heeft hij veel gedaan, doch in geheel Twente was hij een bekende figuur, welke veel lezingen heeft gegeven in diverse plaatsen. Weer of geen weer, wanneer men hem vroeg, kon men zeker op hem aan. Zijn lezingen waren zeer vakkundig en duidelijk. Ook heeft hij enige cursussen gegeven voor onze afdeling, met eigen gemaakte studie-voorbeelden, wat zeer verduidelijkend werkte.

Niet alleen voor de bijenteelt was hij zeer actief werkzaam, doch voor verschillende sociale instellingen heeft hij nuttig werk gedaan.

Het zal voor afd. Hengelo zeer moeilijk zijn een gelijkwaardige voorzitter weer te krijgen, doch wij zullen trachten in zijn geest van behulpzaamheid en werklust verder te gaan. Hij ruste in vrede.

H. Bulk

Secr. afd. Hengelo (O.)

zijn kunnen wij ons weer bezig houden met de komende vergaderingen. Ons als altijd actief bestuur heeft hiervoor reeds een uitgebreid programma samengesteld. Met interessante lezingen met lichtbeelden, het vertonen van dia's en films hoopt het bestuur de leden genoeglijke en leerzame vergaderingen te bezorgen. Zeer benieuwd zijn wij naar de ervaringen van meerdere imkers, opgedaan bij de overschakeling op de Krainers. Terzijde vernamen wij dat er praktisch geen steek-lustigheid bij is, maar hoe staat het met de honingopbrengst ten opzichte van onze oude trouwe doodgewone bij? Vele onderwerpen die zeker het vergaderingsbezoek zullen stimuleren. Een opwekking daartoe is welhaast overbodig.

Hx.

AFD. AMSTELVEEN-OUDEKERK a. d. A.

Wij ontvangen niet anders dan hoopvolle berichten voor de naaste toekomst van deze afdeling. In de afgelopen zomer steeg het ledental van 25 naar 27, w.o. een jeugdlid, terwijl het bestuur twee openbare bijenmid-dagen belegde op de zgn. bijenweide in de Middelpolder die door de imkers en een enkele belangstellende werden bezocht en waar ruimschoots gelegenheid was om van gedachten te wisselen. Mevr. Noë-Röthel als nieuw lid weet daarvan mee te praten.

Ook reisde de afdeling met de bijen naar het koolzaad in de Noorderlegmeer, waar per kast 10 tot 25 kg honing werd gewonnen. De heide te Ede-Wageningen was door het aanhoudende slechte weer minder goed ook al doordat het heidehaantje sommige gedeelten kaal had gevreten. 5 tot 10 kg was des imkers deel.

In de laatste bestuursvergadering werd besloten om deze winter een propaganda-avond te organiseren waartoe heel wat uitnodigingen zullen uitgaan en die voor ieder toegankelijk zal zijn, om door middel van deze avond meerdere imkers te winnen voor 1962.

J. IDEMA, secretaris.

AFD. APELDOORN

Op 19 oktober j.l. werd de eerste ledenvergadering van het komend seizoen gehouden. Onze voorzitter, de heer Jansonius, opende met een welkom aan de heren en hun dames en een speciaal woord van welkom tot enkele nieuwe leden en de pers. Hij sprak zijn voldoening uit over de grote opkomst en verheugde zich over het grote aantal dames, dat door hun komst blijk gaf van belangstelling en medeleven met de imkers en hun immen. Hierna kreeg de secretaris, de heer Hietkamp, gelegenheid tot het voorlezen der notulen van de laatste vergadering van april j.l. Daarna deelde de secretaris mede dat de heer Maagendans door onze afdeling werd voorgedragen voor herkiezing als lid van het Hoofdbestuur. Bij de behandeling der ingekomen stukken had speciale belangstelling het verslag van de afdelingsvergadering en wel het punt betreffende de contributieverhoging. Een stem uit de vergadering meende dat deze verhoging een bezwaar zou kunnen zijn voor de jongere imkers en ook overloop naar de ANI tengevolge zou kunnen hebben. De voorzitter gaf hierop een toelichting over de oorzaken die tot verhoging van de contributie hebben geleid en verwees tevens naar het hierover geschrevene in het Groentje. Als belangrijke compensatie memoreerde de voorzitter de verlaging van de suikerprijs. Hiervoor komt zeker het hoofdbestuur een woord van lof toe. Door enkele leden werd nog gewezen op de prijsstijgingen in de laatste jaren van vele verbruiksartikelen, waarmede onze contributie geen gelijkje tred gehouden heeft. Zelfs achtte men de verhoging niet groot genoeg, aangezien gevreesd moest worden dat binnen afzienbare tijd in verband met nog steeds toenemende prijsstijgingen een nieuwe verhoging ter sprake zal moeten komen met wederom veel gepraat over en weer. De conclusie was dan ook dat niet gevreesd behoefde te worden voor ledenverlies of overloop naar de ANI.

Bij bespreking der resultaten van het afgelopen seizoen, waarover reeds eerder in deze rubriek werd geschreven, werden nog enkele problemen besproken in verband met dit jaar op de heide veelvuldig voorgekomen zwermen. De tegenstellingen in deze materie wijzen erop dat onze bijen ons voor vele raadsels kunnen stellen, hetgeen juist het imkeren zo interessant en boeiend maakt. Na de pauze werd een lezing met dia's gehouden door de voorzitter van de afdeling Apeldoorn van de Natuur Historische Vereniging, de heer J. F. Vogel, over in de omgeving van Voorst en in de Oude IJsselbedding voorkomende bijzondere wilde planten. Met fraaie dia's en een geestige toelichting maakten wij kennis met nog vele ons eerder onbekend zijnde planten die door de bijen worden bezocht, waarbij spreker nog uitleg gaf van het ontstaan en de betekenis van de inheemse namen van vele planten, waarmede hij de aanwezigen tot laat wordens toe wist te boeien.

Namens de leden dankte de voorzitter de heer Vogel voor zijn onderhoudende causerie met een compliment voor de prachtige dia's. Hij kon deze vergadering als volkomen geslaagd noemen, wenste allen een wel thuis en een tot ziens op de volgende vergadering.

Hx.

OOGST EN DRACHT

BUIKSLOOT, 13 oktober — De pessimistische verwachtingen in het vorige „oogst en dracht"-bericht aangaande de zultedracht zijn ongegrond gebleken. Het fraaie septemberweer heeft er voor gezorgd, dat de bijen dagelijks konden uitvliegen, met als resultaat volle honingkamers. Ook in de broedkamer bevonden zich nog flinke verzegelde ramen. Versterkte volken gaven een oogst van ruim 30 pond; voor de niet versterkte schommelde de opbrengst tussen 15 en 25 pond.

Na het afnemen van de honing is nog wat ruimte gegeven, in de hoop, dat de koningin het broednest nog wat zal uitbreiden. Door het aanhoudende mooie weer wordt er nog flink stuifmeel gehaald. Dat de natuur wel enigszins op het schema voor ligt, blijkt uit

het feit, dat de toverhazelaar reeds volop bloeit (normaal dec./jan.). Maken we de balans op, dan zien we, dat 1961 een goed tot zeer goed honingjaar is geweest. De koninginneteelt is met wisselend succes bedreven. Over het algemeen waren de jonge koninginnen laat aan de leg en zelfs trad na enkele maanden darrebroedigheid op bij aanvankelijk normaal aan de leg zijnde koninginnen.

J. A. ZOET

EPE, 19 oktober 1961. — Zoals ik in het Groentje van september schreef was het hier 25 augustus goed bijenweer en dit is gebleven tot 4 september. Jammer dat het hier in de voormiddag vaak erg mistig was, zodat de bijen pas tegen de middag goed konden halen.

In die goede week is er veel honing gehaald, maar 4 september was het voorlopig afgelopen. Nadien kregen we nog wel goed weer en de bijen haalden nog wel, maar de grote dracht was afgelopen. Wie zijn volken tot het laatst op de helde heeft laten staan, had daar toch nog wel voordeel van.

De oogst was hier 10 tot 20 pond per volk. Het broednest was heel goed en de volken sterk. Het invoeren van de suiker ging heel vlot en alle dagen, als het goed weer is, vliegen de bijen nog volop.

Zij die met de bijen thuis gebleven zijn hebben niets kunnen oogsten en zij hebben nog zwakke volken bovendien.

Het jaar 1961 heeft ons veel water, maar toch ook nog wel een beetje honing gebracht. Moge 1962 ons meer zon brengen dan het afgelopen jaar.

JAC. PRUIM

DEN HAAG, Duinrand ten Zuiden van de Scheveringse haven, 19 oktober 1961 — Eind september was de eigenlijke dracht op de sneeuwbes vrijwel afgelopen. De oogst bedroeg gemiddeld 20 pond per kast (boven het rooster). Beneden was nog een groot broednest met een flinke voorraad honing, zodat slechts weinig suiker behoefde te worden toegevoegd. Ook daarna bleven de bijen nog druk op de sneeuwbes vliegen en wel tot en met 17 oktober. Toen maakten storm en regen er een eind

aan. In de tweede helft van september en de eerste helft van oktober werd ook veel stuifmeel binnen gebracht. De koningskaars, zandkool en teunisbloem in de duinen bloeden nog rijkelijk en zijn ook nu nog niet helemaal uitgebloeid. Verder werden de stadstuifjes bevolgen, waar herfstaster en zwaluwetong wel de meest bezochte bloemen waren. Als maar even de zon schijnt wordt nog vlijtig stuifmeel aangedragen, hetgeen voor de ontwikkeling in het volgende voorjaar zeer bevorderlijk kan zijn.

En hiermede is het bijenseizoen 1961 afgesloten. De volken gaan met gaven raten, ruim voldoende voedsel, goede moeren en veel jonge bijen de winter tegemoet.

F. SLOT

HUIZEN, oktober 1961 — De heidedracht is hier zeer goed geweest. Er is gemiddeld 20 tot 30 pond per volk geoogst. Door de mooie nazomer konden de volken prima ingewinterd worden. Ondanks de slechte zomer konden wij toch veel plezier aan onze bijen beleven.

A. VOS

SPEURBIJTJES

GEVRAAGD: een honingpers. Bijenhouder Martinus de Vries, Op de Wal 10, Oudega Small. Fr.

TE KOOP: gegarandeerd Ned. honing, oogst 1961. Koolzaad f 2,— per kg, klaver f 2,25 per kg, helde f 3,75 per kg. Bij afname van minstens 25 kg. H. Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen, telefoon 0 3462—303. Adres van ouds bekend.

TE KOOP: bijenvolken op 6 ramen en in korven; zesraamskastjes met ramen, nieuw f 5,—; simplexkasten en korven in prima staat; uitgebouwde ramen, roosters, raampjes, kiepsen, kunst-raat, observatiekast, honing, was, enz. Van ouds bekend. H. Brulleman, Zandpad 42a, Breukelen, tel. 0 3462—303.

W. v. 't LAND KOOPT a CONTANT tegen de hoogste prijzen: ruwe was en ruwe honing. Tevens verkrijgbaar alle imkersartikelen. Honingzemerij, tel. 2607, Barneveld.

GEVRAAGD: 2 V.S. kasten, in goede staat. Van het Bijenhuis. Uiterste prijsopgaaf aan D. van Dijk, Nesserweg, Ternaard.

TE KOOP GEVRAAGD: acacia-, denne-, moeras- en duinhoning. Brieven met opgaaf van prijs aan Van Dongen's kaas- en honinghandel, St. Jorisweg 31—33, Dordrecht, tel. 3998.

TE KOOP: 1 z.g.a.n. Feeka-kast, compleet met voerbak etc. en een aantal nieuwe 5-ponds honingemmertjes. Billijke prijs H. Z. Veenstra, P. Stuyvesantweg 17, Wolvega (Fr.)

TWEDEHANDS TE KOOP: Dr. Ir. A. Minderhoud: bijenteelt f 6,—; G. A. Ootmar: De Wonderen van het bijenvolk f 8,75; J. W. Schotman: Handboek der moderne bijenteelt f 13,—; Dr. J. O. Hünsling: Honig, Wachs, Bienengift f 4,50; Dorothy Hodges: The pollen loads of the honey bee, met stuifmeelkeurtableten in kleurendruk f 12,20; Colin G. Butler: The World of the Honey-bee f 10,—; Joustra: het Bijenboek f 10,—. Vracht voor koper. Bijenhuis Wageningen.

TE KOOP AANGEBOODEN: bevolkte bijenkasten, afgevoerd. B. C. Jongelans, Burgemeester Prinslaan 45, Ede, tel. 9303.

DOOR ZIEKTE dit jaar geen honing voor eigen gebruik. Welke collega amateur heeft max. 50 kg, liefst heidehoning, over? Normale prijs. Nas, Heemraadsingel 314, Rotterdam 3.

Ik zou zo graag op **5** december

- Een bijenkap omdat mijn oude versleten is en die ik ook eens kan gebruiken als ik bezoekers op de stal krijg f 4,75
- Of een bijensluier, die zo lekker luchtig is bij het behandelen van de volken f 5,60
- Een paar bijenhandschoenen van leer f 8,—
- Een nieuwe raampjeslichter met schraapbeitel om was en voorwas van kasten en raampjes te verwijderen f 1,45
- Een moerfuik met merkbuis, om de moer van de raten te vangen zonder dat ik haar met de vingers behoef aan te raken f 5,—
- Een vgerbak voor de spaarkast zoals beschreven in de „Bijenteelt-beeldroman” f 7,50
- Een tweeraams slinger, zodat ik kan slingeren op elk moment dat mij schikt f 100,—
- Een handkolbtoestel om mijn heidehoning slingerbaar te maken f 18,—
- Een nieuwe dubbele honingzeef om mijn honing volgens de regels van de kunst te zeven f 6,40
- Een bijenspeeldje om op mijn jas te steken f 1,25

EN VOOR MIJN VROUW:

- Een pot hoogglanswas voor de meubelen f 0,70
- en een bijenbroche f 1,25

Al onze prijzen zijn vrijblijvend.

GOEDE DINGEN
BIJENHUIS WAGENINGEN

Telefoon 2863

Giro 823276

Wij kunnen

U alles leveren op het gebied der

BIJENTEELT

voor de

laagst mogelijke prijzen

- Ook zijn wij ruim gesorteerd in bus-sen van 2½ - 5 en 25 kg en honing-flacons.
- Vraagt onze rijk geïllustreerde prijs-courant even aan, deze wordt U op aanvraag gratis toegezonden.

Tevens zijn wij kopers van ieder kwantum

Ruwe Heide- en Heideslengerhoning

Ook Uw zomerhoning zullen wij gaarne kopen. Emballage beschikbaar. Betaling contant.

Heeft U geen honing

voor wederverkoop dan kunt U bij ons wel terecht. Vraag dan even onze honingprijslijst aan.

Bijenstand

H. T. van Dam & Zn.

JUBBEGA (Fr.) - TEL. 05165 - 382